

Samrådsredogörelse

Detaljplan för del av fastigheten Aspudden 2:1 vid Blommensbergsvägen i stadsdelen Aspudden, S-Dp 2019-05858

Innehåll

Sammanfattning	1
Bakgrund	3
Förslagets syfte och huvuddrag	3
Hur samrådet bedrivits	4
Inkomna synpunkter och stadsbyggnadskontorets ställningstagande	4
Statliga och regionala myndigheter och förbund	4
Kommunala nämnder, bolag och förvaltningar	13
Övriga remissinstanser	26
Sakägare, boende och övriga	33
Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande	52
Föreslagna förändringar	52

Sammanfattning

Planen syftar till att möjliggöra cirka 215 bostäder, verksamhetslokaler samt allmänna platser längs med Blommensbergsvägen, Erik Segersälls väg och Hövdingagatan, cirka 250 meter från tunnelbana och Aspuddens centrum. Gatorna ska utvecklas till aktiva och trygga stadsrum. Blommensbergsvägen föreslås även ges en ny utformning med bland annat breddade gång- och cykelbanor och trafiksäkerhetshöjande åtgärder. Planen syftar även till att utöka skolgårdsytan vid Aspuddens skola. Planförslaget är i linje med översiktsplanens mål, där Aspudden pekas ut som ett stadsutvecklingsområde där omfattande kompletteringar är möjliga och Blommensbergsvägen samt Erik Segersälls vägs södra delar som stadsgator av lokal karaktär.

Planförslaget sändes ut på samråd 2021-06-15 - 2021-08-16. Under samrådet har 60 yttranden inkommit. Till två yttranden har även

Stadsbyggnadskontoret

Fleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
stockholm.se

namnlistor bifogats med ca 223 respektive ca 11 underskrifter från sakägare/övriga boende på bland annat Blommensbergsvägen och Hövdingagatan.

Flertalet remissinstanser tillstyrker planförslaget men framför synpunkter i sak, bland annat avseende planförslagets påverkan på miljö kvalitetsnormer för vatten, markföroreningar och översvämningsrisker. Behov av konsekvensbeskrivningar avseende planförslagets påverkan på naturvärden och ekologiska spridningssamband samt kulturmiljövärden lyfts. De flesta sakägare och övriga boende som framfört synpunkter är kritiska till planförslaget, bland annat gällande förslagets påverkan på stadsdelens karaktär, naturvärden och grönska, volymhantering och bebyggelsestruktur samt påverkan på Aspudsparken och djurhållningen inom parken.

Stadsbyggnadskontorets bedömning är att de inkomna synpunkterna kan hanteras och till viss del tillmötesgås i det fortsatta arbetet. Kontoret anser att ett tillskott av 215 nya bostäder och utvecklade stadsrum kan motivera att grön- och naturmark tas i anspråk, att kringboendes närmiljö förändras och att befintlig kulturmiljö påverkas genom nya byggnader. Stadsbyggnadskontorets bedömning är att planförslaget i hög grad har anpassats till områdets befintliga bebyggelse i skala och uttryck, men att ytterligare översyn av struktur och bearbetning av gestaltning krävs för att anpassa bebyggelsen till befintliga kulturvärden och för att minska förslagets påverkan på naturvärden och ekologiska spridningssamband.

Med anledning av de synpunkter som framförts under samrådet kommer följande frågor att studeras vidare i det fortsatta planarbetet:

- Tekniska frågor: Dagvattenhantering, MKN för vatten, markföroreningar, översvämningsrisker, elektromagnetisk strålning.
- Kulturmiljövärden inom Aspudden och behov av anpassningar av planförslaget till befintliga värden.
- Gestaltning av föreslagna bebyggelse samt behov av justeringar av föreslagna utformningsbestämmelser.
- Bebyggelsestruktur och volymhantering.
- Utformning av allmän plats.
- Konsekvenser för naturvärden och ekologiska spridningssamband samt anpassningar av planförslaget för att begränsa negativ påverkan.

- Planförslagets förenlighet med artskyddsförordningen samt eventuellt behov av en miljökonsekvensbeskrivning.
- Räddningstjänstens framkomlighet till och från planområdet.
- Tillgång till friyta.
- Barnkonsekvenser.

I övrigt kommer redaktionella justeringar och anpassningar ske av plankarta, planbeskrivning och underlag. Uppdaterade och kompletterande utredningar kommer att tas fram för att tillgodose inkomna yttranden.

Kontorets sammanfattande bedömning är att de inkomna synpunkterna kan hanteras och studeras vidare i det fortsatta arbetet.

Bakgrund

Förslagets syfte och huvuddrag

Detaljplanen syftar till att möjliggöra ca 215 bostäder samt verksamhetslokaler inom fastigheterna Aspudden 2:1, Grågåsen 26 och Hemgården 3 längs med Blommensbergsvägen, Erik Segersälls väg och Hövdingagatan. Planen syftar även till att utöka skolgårdsytan vid Aspuddens skola.

Därtill syftar planen till att vidareutveckla den småskaliga tätheten i Aspudden och Aspuddens unika karaktär av förstad, samt till att stärka Blommensbergsvägen som stadsgata genom att skapa förutsättningar för kompletterande bebyggelse och allmänna platser i anslutning till gatan och ny utformning av gatans funktioner (breddade gång - och cykelbanor med mera).

Föreslagen bebyggelse bygger vidare på skalan från angränsande lamellhus. Aktiva gaturum möjliggörs genom att byggnader placeras vid gata, lokaler placeras i strategiska lägen samt att föreslagna byggnader har entréer mot gata. Planen möjliggör planterbar förgårdsmark vilket tillsammans med bevarad grönska mellan byggnaderna syftar till att bevara Aspuddens grönskande karaktär. Gestaltningen av byggnaderna ska hålla hög arkitektonisk kvalitet bygga vidare på Aspuddens karaktär.

Slutligen syftar planen till att möjliggöra allmänna platser inom planområdet för möten mellan människor och till att skapa goda cykelpendlingsmöjligheter genom nya cykelbanor längs Blommensbergsvägen. Vid korsningen Hövdingagatan – Blommensbergsvägen föreslås Blommensbergsvägen rätas upp vilket innebär att en fyrvägs korsning med förbättrad trafiksäkerhet

skapas och att förutsättningar för ny bostadsbebyggelse längs Blommensbergsvägen skapas.

Planen möjliggör bilparkering i garage. Cykelparkering föreslås i cykelrum i anslutning till gata, i garage samt inom gårds- och förgårdsmark.

Hur samrådet bedrivits

Plansamråd för aktuell detaljplan pågick under perioden 2021-06-15 - 2021-08-16. Information om samrådet skickades ut enligt sändlista till remissinstanser och berörda sakägare enligt fastighetsförteckningen. Samrådsförslaget visades i Tekniska Nämndhuset, i FYRKANTEN samt på stadsbyggnadskontorets hemsida, www.stockholm.se/detaljplaner. Med anledning av rådande pandemi har Stadsbyggnadskontoret beslutat att tills vidare inte hålla publika samrådsmöten under samrådstiden.

Inkomna synpunkter och stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Nedan redovisas en sammanfattning av de synpunkter som inkom under samrådet. Länsstyrelsens yttrande redovisas i sin helhet. Stadsbyggnadskontorets kommentarer och ställningstagande redovisas i kursiv stil.

Statliga och regionala myndigheter och förbund

Länsstyrelsen

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen bedömer utifrån ingripandegrunderna i 11 kap. 10 § PBL att planförslaget behöver bearbetas. Kommunen behöver visa att miljökvalitetsnormer kan följas för berörda vattenrecipienter och säkerställa att risk inte föreligger för människors hälsa och säkerhet med hänsyn till allergener, översvämning och markföroreningar. Länsstyrelsen lämnar även rådgivande synpunkter kopplade till skydd av träd och stående vatten vid bebyggelse samt genomförande med hänsyn till artskyddet.

Ingripandegrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Miljökvalitetsnormer för vatten, MKN

Enligt planbeskrivningen förväntas en ny avloppstunnel mellan Bromma och Henriksdals reningsverk tas i bruk 2026 och det kombinerade avloppet inom planområdet kommer då att avledas till recipienten Strömmen via Henriksdals reningsverk. Eftersom

Strömmen med detta utgör en möjlig mottagande vattenförekomst behöver kommunen bedöma påverkan från planområdet på den.

Kommunen anger att dagvatten som alstras inom planområdet ska fördröjas enligt stadens åtgärdsnivå. Kommunen redogör dock endast för hanteringen av dagvatten på kvartersmark.

Planbeskrivningen behöver kompletteras med hur dagvatten ska hanteras från allmän platsmark. Det är inte tillräckligt att som nu ange att det är exploateringskontoret som ansvarar för erforderliga dagvattenlösningar där.

Länsstyrelsen anser att kommunens åtgärdsnivå ska följas inom hela planområdet. Kommunen behöver i planbeskrivningen redogöra för hur detta ska göras samt ange den fördröjningsvolym som krävs för att följa åtgärdsnivån för hela planområdet.

Det förekommer markföroreningar inom planområdet.

Planbeskrivningen behöver kompletteras gällande om kommunen behöver anpassa dagvattenhanteringen efter markföroreningarna.

Den dagvattenhantering som kommunen väljer att anlägga ska säkerställas i den mån det är möjligt med avsatt yta i plankartan eller med planbestämmelser.

Hälsa och säkerhet

Hästallergener

Kommunen bedömer att risken för störning från hästallergener är låg. Enligt utredningen av bland annat hästallergen (COWI 2021-01-27) rekommenderas dock för fastigheterna närmast hagen att friskluftsintaget placeras på fasad vänd bort från Aspuddsparken. Detta för att minimera risken att pälsdjursallergiker upplever besvär. Bestämmelse saknas dock i plankartan. Boende ska kunna vistas inne i sina bostäder utan att riskera allergiska besvär. Till nästa skede behöver kommunen säkerställa att risk för människors hälsa inte föreligger genom att införa en planbestämmelse om friskluftsintag.

Markföroreningar

På en fastighet som angränsar till planområdet har det funnits en grafisk verksamhet där lösningsmedel kan ha hanterats, enligt Länsstyrelsens databas över potentiellt förorenade områden (EBH-stödet). I planbeskrivningen saknas information om den verksamheten. Det grundvattenprov som tagits inom planområdet togs inte i anslutning till den tidigare grafiska verksamheten. Provet analyserades inte heller med avseende på klorerade lösningsmedel som är en vanlig typ av förorening kopplad till grafiska verksamheter.

Barn tillhör en känslig grupp och skolverksamheten i planområdet innebär att riktvärden för känslig markanvändning ska beaktas. Inom området som planeras för skolgård har halter överstigande det generella riktvärdet för mindre känslig markanvändning (MKM), känslig markanvändning (KM) och farligt avfall påträffats. Kommunen har inte beskrivit hur dessa föroreningar ska hanteras.

Länsstyrelsen anser utifrån det som har beskrivits ovan att kommunen inte har visat att marken är lämplig för planerad markanvändning med hänsyn till människors hälsa. Inför nästa skede behöver kommunen göra en bedömning om tidigare verksamhet på platsen medfört föroreningar som behöver hanteras. Kommunen behöver också göra en bedömning av om påträffade föroreningar innebär en risk för människors hälsa. Bedömning, ställningstaganden och eventuella åtgärder ska redovisas i planbeskrivningen och vid behov regleras i plankartan.

Översvämningsrisk

Enligt skyfallsutredningen (Norconsult, 2021-05-07) finns en lågpunkt där den utökade skolgården planeras. Varken vattennivåer eller flödesnivåer vid skyfall framgår av planhandlingarna.

Kommunen behöver redovisa hur ofta, hur länge och vilka nivåer som vatten blir stående i lågpunkten för att säkerställa att det inte uppstår risk för barns säkerhet vid översvämningar.

En elnätstation medges i planområdets östra del som inte berörs eller syns i skyfallskarteringen. Kommunen behöver redogöra för om det finns risk för översvämning där och vad en störning skulle innebära.

Kommunen behöver vidare förtydliga hur modelleringen i skyfallsutredningen genomförts, exempelvis om den tar hänsyn till framtida höjdsättning, ökad andel hårdgjorda ytor och ledningsnätets kapacitet, då detta har betydelse för resultatet och därmed för möjlighet till bedömning.

I dagvattenutredningen (Norconsult 2021-04-23) anges att vatten vid skyfall leds ut till Blommensbergsvägen via en ledning med diameter på 400 mm, vilket i sammanhanget är en relativt liten ledning. Länsstyrelsen anser att kommunen behöver förtydliga effektiviteten med lösningen för att säkerställa att vatten som ansamlas vid skyfall i det instängda området kan hanteras. Det ska även framgå var utloppet planeras och om detta kan orsaka risk för översvämning där. Om en ny ledning planeras för skyfallshantering ska det regleras i plankarta.

Enligt dagvattenutredningen kommer dagvattenplaneringen resultera i ökade flöden främst längs med Blommensbergsvägen. Kommunen behöver visa att räddningstjänstens framkomlighet kan säkerställas till och från planområdet.

Elektromagnetisk strålning

På sidan 47 i planbeskrivningen anges att årsmedelvärdena för magnetfält ligger under rekommenderade riktvärden. Det framgår inte vilka riktvärden som avses. Kommunen behöver förtydliga detta för att Länsstyrelsen ska kunna bedöma om risk för människors hälsa föreligger.

Råd om tillämpning av 2 kap. PBL

Skydd av träd

Planområdet ligger inom område som är utpekad av Länsstyrelsen som värdestrakt för ek. Så många ekar som möjligt, även efterträdare, bör därmed sparas. Enligt planbeskrivningen finns flera särskilt skyddsvärda träd i planområdet. Dessa är ovanliga i vardagslandskapet och bör bevaras, särskilt i urbana miljöer eftersom grova, gamla eller ihåliga träd har en mycket stor betydelse för olika djur- och växtarter. Det är därför positivt att kommunen infört planbestämmelsen n1. Länsstyrelsen anser att även de skyddsvärda träd som finns inom [PARK] mark bör förses med bestämmelsen. Om plankartan inte är tydlig vad gäller påverkan på särskilt skyddsvärda träd, så kan samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken krävas vid åtgärder som kan skada dem.

Vid framtagandet av handling för att skydda träd som ska "sparas" vid genomförandet bör kommunen utöver den information som finns i länsstyrelsernas broschyr "Skydda träden vid arbeten" även inhämta information från "Standard för skyddande av träd vid byggnation" av Östberg och Stål. Det är positivt om delar av träd och buskar som avverkas läggs upp i faunadepå i solbelyst park- eller naturmark i närheten.

Översvämning

Översvämningsskartorna i skyfallsutredningen (Norconsult, 2021-05-07) visar att vatten blir stående mot planerad bebyggelse. Kommunen bör redogöra för åtgärder för att undvika detta. Kommunen bör också bedöma om risk finns för att vattennivåerna överstiger nivåer på planerade garagedrifter och visa hur detta kan undvikas. Kommunen kan med fördel reglera åtgärder i plankartan.

*Övriga synpunkter gällande planens genomförbarhet*Artskyddsförordningen

Inom planområdet förekommer flera fågelarter samt fem olika arter av fladdermöss. Planbeskrivningen saknar dock en bedömning av planens förenlighet med artskyddsförordningen. En redogörelse saknas även för vilka försiktighetsmått/skyddsåtgärder som vidtas för att förhindra att genomförandet av planen utlöser förbuden i artskyddsförordningen. Som exempel på åtgärder när det gäller fladdermusarterna kan nämnas anpassning i belysningsstyrka och/eller avskärmade skydd på belysningsarmaturer för att minimera ökade ljusemission. Till granskningsskedet bör kommunen komplettera planbeskrivningen med en bedömning av planförslaget förenlighet med artskyddet.

Undersökning om betydande miljöpåverkan

Kommunen bedömer att förslaget inte innebär betydande påverkan på miljön. Länsstyrelsen bedömer dock att betydande miljöpåverkan, orsakat av planens genomförande, inte går att utesluta. Detta utifrån att det inte framgår om planförslaget är förenligt med artskyddet.

Trafikförvaltningen*SL:s anläggning*

Planområdet angränsar i nära anslutning till SL:s anläggning på Hövdingagatan. Anläggningen är en likriktarstation, och en bit ifrån precis intill planområdet ligger den tidigare likriktarstationen, där det idag finns kabelschakt och manskapslucka. Trafikförvaltningen saknar beskrivning av eventuella risker för SL:s anläggning och hur dessa är tänkta att hanteras. Trafikförvaltningen vill se en konsekvensanalys som visar att tilltänkta byggnationer är genomförbara, samt att drift och underhåll (t.ex. byte av kablar och åtkomst i händelse av brand) inte påverkas negativt.

Innan arbeten påbörjas ska samordning ha skett med trafikförvaltningens utsedda produktionssamordnare och överenskommelser träffats gällande omhändertagande av risker, fastställande av kontroller och kravställning samt begränsningar. Innan detaljplanen antas ska ett genomförandeavtal träffats mellan trafikförvaltningen och byggherren. SL:s föreskrifter ska följas. Alla kostnader som uppstår för trafikförvaltningen på grund av intrånget ska bäras av exploitören. Dagvatten ska alltid ledas bort från tunnelanläggningen.

Exploitören ska ange avståndet mellan planerad byggnad till kabelschakt och likriktarstation, utbredningen av nödvändiga

entreprenadarbeten för att möjliggöra uppförandet av byggnaden samt arbetsområde. Ingen byggnation tillåts inom 15 meter från SL:s nätstation, samt inom 10 meter från kabelschakt. Placering av etableringsobjekt så som byggnadsdel, bodar och uppslag ska godkännas av trafikförvaltningen.

Hållplatsutformning

Ur trafiksäkerhetssynpunkt är timglashållplats en lämplig utformning för platsen och trafikförvaltningen har ingenting att tillägga kring detta.

Buller

För busstrafik är det ofta lågfrekvent buller som orsakar störning till omgivningen. Risken för bullerstörning är störst vid hållplatser, särskilt i uppførsbacke, där bussar står på tomgång eller accelererar vid start från hållplats.

Storstockholms Brandförsvär

Hantering av olycksrisker

En övergripande riskidentifiering avseende olycksrisker inom planområdet och i dess närhet har utförts. Denna riskidentifiering utgår ifrån de databaser SSBF har till förfogande samt den lokalkännedom SSBF har kring området.

Utifrån riskidentifieringen har SSBF inte hittat några riskkällor i närheten till aktuellt planområde som bedöms kunna medföra förhöjda risknivåer.

Risker såsom översvämningar samt ras och skred är också av vikt att utreda och hantera men ligger utanför SSBF:s kompetensområde.

Möjlighet till räddningsinsatser

Framkomlighet och tillgänglighet vid händelse av en räddningsinsats måste beaktas i det fortsatta planarbetet och i projekteringen.

Om garage under jord etableras inom området bör hänsyn tas till om garagetaket avses vara körbart för tyngre räddningsfordon. Med hänsyn till garagets placering kan det bli nödvändigt att garaget är körbart för att framkomlighet till bebyggelsen ska vara fullgod. Om garaget inte avses vara körbart, och framkomlighet ändå kan tillgodoses, krävs att detta markeras – antingen genom tydlig skyltning alternativt att räddningsfordon hindras att köra över garaget.

Stegutrymning – Delområde 1

Enligt planbeskrivningen ska vissa lägenheter i det norra lamellhuset i delområde 1 utrymma via räddningstjänstens stegfordon. Om så är fallet bör det i planprocessen säkerställas att framkomlighet och åtkomlighet för SSBF:s stegutrustning är möjlig. Detta kräver även att uppställningsplatser för höjdfordon eller bärbara stegar anordnas.

Planbeskrivningen beskriver att uppställning för stegfordon kan ske i körfält på Erik Segersälls väg och på Sverkersgatan; det bör säkerställas att berörda lägenheter nås från dessa uppställningsplatser. Träd och annan vegetation får inte hindra räddningstjänstens framkomlighet eller åtkomlighet vid insats.

SSBF:s möjligheter att hjälpa till vid stegutrymning beskrivs närmare i vägledningsdokument VL2014-09₃. SSBF vill dock poängtera att utrymning utan räddningstjänstens hjälp, förslagsvis genom implementering av Tr2-trapphus, är att föredra.

Övrigt

SSBF rekommenderar fortsatt samverkan kring frågorna om det finns osäkerhet i hur ovanstående yttrande ska beaktas i resterande del av planprocessen.

Trafikverket

Trafikverket har inget att erinra mot att ärendet prövas positivt.

Luftfartsverket

LFV har i egenskap av sakägare för CNS-utrustning inget att erinra mot detaljplanen. Detta yttrande gäller på utfärdandedatum. LFV förbehåller sig rätten att revidera yttrandet vid ny prövning om regelverk gällande störningar på CNS-utrustning förändras, eller om ny CNS-utrustning etableras i hindrets närhet.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Markföreningar

Framtagen miljöteknisk markundersökning kompletteras med grundvattenprov i anslutning till tidigare grafisk verksamhet. Provet kommer bland annat att analyseras med avseende på klorerade lösningsmedel. Planbeskrivningen kompletteras med information om resultaten av grundvattenprovet. Planbeskrivningen kompletteras även med information om hur staden avser att hantera föreningarna kopplade till den yta som i detaljplanen föreslås som yta för skoländamål.

En bedömning om tidigare verksamhet på platsen medfört föroreningar som behöver hanteras kommer att göras inför granskningsskedet tillsammans med en bedömning om föroreningar innebär en risk för människors hälsa. Planbeskrivningen kompletteras med information om stadens bedömning, ställningstaganden och eventuella åtgärder.

Miljökvalitetsnormer för vatten - MKN

Inför granskningsskedet kommer detaljplanens påverkan på Strömmen (som eventuell framtida mottagande vattenförekomst/recipient) avseende möjligheter att klara aktuella miljökvalitetsnormer för vatten att utredas/bedömas. Planbeskrivningen kompletteras med resultaten av bedömningen.

Dagvatten, skyfall och översvämningsrisker

Underlaget till detaljplanen kompletteras med en dagvattenutredning för allmän platsmark. Planbeskrivningen kompletteras med resultatet av utredningen och information om de lösningar som föreslås för dagvattenhanteringen.

Som del av den dagvattenutredning som ska tas fram för allmän plats kommer en utredning ske avseende hur ofta, hur länge och till vilka nivåer som vatten blir stående i lågpunkten som finns vid den yta där en utökning av skolgården tillhörande Aspuddens skola föreslås. Detta för att säkerställa att det inte uppstår risk för barns säkerhet vid översvämningsrisker. Utredningen kommer även att inkludera en analys av översvämningsrisker vid den elnätstation som medges i planområdets östra del samt eventuella åtgärdsförslag. Planbeskrivningen kompletteras med information om resultaten av utredningen och vad en eventuell störning vid elnätstationen skulle innebära. Utredningen och planbeskrivningen kompletteras med förtydliganden avseende hur skyfallsutredningen genomförs.

Framtagen dagvattenutredning för kvartersmark ses över i förhållande till förekomst av markföroreningar inom planområdet. Vilka konsekvenser markföroreningarna eventuellt får för föreslagen dagvattenhantering kommer att utredas och bedömas. Planbeskrivningen kompletteras med information om eventuellt behov av anpassning av dagvattenhanteringen till markföroreningar inom planområdet och i så fall hur det föreslås hanteras.

Dagvattenutredningen för kvartersmark förtydligas avseende effektiviteten med avledning av vatten vid skyfall med föreslagen ledning inom delområde 4. Eventuellt behov av bestämmelser i

plankartan för att möjliggöra och säkerställa föreslagen dagvattenhantering kommer att utredas/prövas inför granskningen.

Planbeskrivningen kompletteras med en redogörelse av de åtgärder som planeras för att undvika att vatten blir stående mot planerad bebyggelse. Inför granskningen kommer staden göra en bedömning av risker för att vattennivåer överstiger nivåer på planerade garagedrifter och visa hur det kan undvikas.

Planbeskrivningen kompletteras med information om hur stadens åtgärdsnivå för fördröjning av dagvatten ska följas inom hela planområdet. Planbeskrivningen kompletteras även med information om vilken fördröjningsvolym som krävs för att följa åtgärdsnivån.

Allergener

Inför granskningen införs en planbestämmelse för bebyggelsen placerad närmast djurhållningen inom Aspudsparken som innebär att friskluftsintag ska placeras på fasad vänd bort från parken.

Räddningstjänst

Räddningstjänstens framkomlighet till och från planområdet kommer att utredas och bedömas med hänsyn till ökade flöden längs Blommensbergsvägen. Staden avser samråda med Storstockholms brandförsvaret inför granskning för att säkerställa framkomligheten.

Storstockholms brandförsvares information avseende framkomlighet och tillgänglighet vid händelse av en räddningsinsats vidarebefordras till berörda byggaktörer.

Inför granskning kommer framkomlighet och åtkomlighet för Storstockholms brandförsvares stegutrustning att prövas för att säkerställa att berörd föreslagen bebyggelse inom delområde 1 kan utrymmas på det sättet.

Elektromagnetisk strålning

Planbeskrivningen förtydligas gällande den påverkan befintlig likriktarstation inom planområdet bedöms få på planerade bostäder avseende elektromagnetisk strålning. Planbeskrivningen förtydligas även avseende aktuella riktvärden.

Naturvärden

När det gäller planförslagets påverkan på särskilt skyddsvärda träd avser staden att genomföra samråd enligt 12 kap. 6§ miljöbalken i samband med att aktuellt planförslag ställs ut på granskning. Stadsbyggnadskontoret bedömer att det inte finns behov av att reglera skyddsvärda träd inom föreslagen allmän platsmark, park,

med planbestämmelsen n1. Aktuella skyddsvärda träd inom allmän platsmark bedöms ges ett tillräckligt skydd då staden har rådighet över marken.

Inom ramen för arbetet med utformning av allmän platsmark föreslås olika åtgärder för att stärka Aspudsparkens ekologiska och rekreativa värden genom att på olika sätt återanvända trädstammar och vegetation som avverkas i samband med genomförandet av aktuell detaljplan.

Kontoret noterar länsstyrelsens information och råd avseende underlag till framtagande av handling för att skydda träd som ska bevaras/sparas vid genomförandet av detaljplanen. Informationen vidarebefordras till berörd förvaltning.

En artskyddsutredning tas fram inför granskningen. Staden avser även att innan granskningen samråda med länsstyrelsen om planen kan antas innebära betydande miljöpåverkan utifrån resultaten av upprättad artskyddsutredning, och om behov finns av att ta fram en miljökonsekvensbeskrivning för detaljplanen. Planbeskrivningen kompletteras med en bedömning av planens förenlighet med artskyddsförordningen samt med en redogörelse för vilka skyddsåtgärder som vidtas för att förhindra att genomförandet av planen utlöser förbuden i artskyddsförordningen.

SL:s anläggning

Inför granskningen avser staden att, tillsammans med berörd byggaktör, samråda med Trafikförvaltningen avseende planförslagets eventuella påverkan på SL:s anläggning (befintlig likriktarstation). En utredning/konsekvensanalys ska tas fram avseende genomförbarhet, drift och underhåll.

Trafikförvaltningens information avseende genomförandeavtal, SL:s föreskrifter med mera vidarebefordras till berörda förvaltningar och byggaktör.

Kommunala nämnder, bolag och förvaltningar

Stadsdelsnämnden

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till stadsbyggnadskontoret som svar på remissen.

Förvaltningen ställer sig positiv till att få till fler bostäder till platsen. Förvaltningen välkomnar också fler lokaler för centrumändamål i Aspudden för att skapa en mer levande stad.

Parkremsorna mellan bostadshusen medför som nämnt ett luftigt och lummigt område, vilket är positivt. Förvaltningen föreslår dock att den lilla bit parkmark väster om huset i delområde 3 istället bör bli ett torg, se figur 7. Torg är något av en bristvara i Aspudden och platsen lämpas som torgyta, liggandes i anslutning till en vägkorsning och med en centrumlokal i huset bredvid.

Stadsdelsförvaltningen deltar gärna i det framtida arbetet med att hitta lämpliga grönkompensationsåtgärder.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Nämndens sammanvägda bedömning är att planförslaget bedöms ge goda förutsättningar att uppföra bostäder i ett centralt läge med en god boendemiljö.

Naturmiljö

Planförslaget innebär en genomgripande förändring av naturmiljön inom planområdet. Anläggandet av bostäder medför påverkan på naturmarken i form av sprängning, schaktning och fällning av träd. I avvägningen har behovet av kollektivtrafikhäna och servicenära bostäder samt möjligheten att ta ett samlat grepp kring infrastruktur och bostäder i området vägt tyngre än uppskattad påverkan på naturmiljön. För att nämnden ska kunna ta ställning till om bedömningen är rimlig föreslår nämnden att NVI ska kompletteras med en konsekvensbeskrivning av hur planförslaget påverkar ekologiska spridningssamband samt förslag på kompensationsåtgärder för att minimera förlust av värdefull natur.

Dagvatten

Planförslaget innebär större andel hårdgjorda ytor eftersom marken längs Blommensbergsvägen, Erik Segersälls väg samt Hövdینگagatan ändras från naturmark till flerbostadshus och stadsradhus. Planområdet avvattnas via ett kombinerat ledningssystem. Generellt bör tillförsel av dagvatten till det kombinerade avloppsnätet begränsas i så hög utsträckning som möjligt, eftersom detta medför negativ påverkan på miljön. Bland annat försämras reningseffekten i reningsverket av stora vattenmängder och stora flödessvängningar. Vid omfattande nederbördsmängder kan ledningssystemen också överbelastas, vilket innebär att orenat avloppsvatten måste evakueras via bräddavlopp. Vid tillkommande bebyggelse ökar också mängden spillvatten som ska tas omhand i befintligt avloppsnät.

Dagvattenutredningen föreslår att dagvatten fördröjs och renas inom kvartersmarken i regnbäddar och makadammagasin. De föreslagna anläggningarna uppfyller Stockholms stads kravställning om

hantering av en våtvolum på 20 mm. Genom att fördröjningsvolymen om 20 mm uppnås bedöms flödet därmed inte öka efter exploatering.

Med tanke på att dagvattnet går i ett kombinerat ledningsnät anser nämnden att det är viktigt att i så stor utsträckning som möjligt fördröja och minska flödet som går till ledningsnätet. Nämnden anser att det i samband med omläggning av vägar bör utredas om ytterligare åtgärder är möjliga för att minimera tillförseln av dagvatten till det kombinerade nätet.

Allergener och lukt

Delområde 1 ligger i närheten av Aspudsparkensparken med djurhållning. En utredning har gjorts för att bedöma risken för spridning av allergener eller olägenheter p.g.a. lukt eller damm. Utredningens slutsats är att verksamheten vid Aspudsparken inte kommer att påverka de nya byggnaderna. Nämnden anser inte heller att parken skulle vara ett hinder för bebyggelsens placering, men för att minimera risken rekommenderar nämnden planbestämmelser som reglerar att friskluftsintag placeras på den sidan av fastigheterna som vetter bort från Aspudsparken.

Buller

Trafikbullernivåerna överstiger inte 60 dBA ekvivalentnivån vid någon av de planerade bostäderna och samtliga byggnader får minst en sida med högst 55 dBA ekvivalent ljudnivå. Med de planlösningar som prövats i framtagna bullerutredning innehålls målet högst 55 dBA utanför minst hälften av bostadsrummen i varje lägenhet. Alla lägenheter har tillgång till större gård samt gemensam uteplats med högst 50 dBA ekvivalentnivå och 70 dBA maximalnivå.

Byggnaden i delområde 3 får dock en fasad mot förskolegård. Lekande barn är inte att betrakta som buller men det behöver beaktas i projekteringen eftersom det ändå kan orsaka störningar för de boende.

Trafikkontoret

Planområde och användningsgränser

Vid korsningen Erik Segersälls väg/Blommensbergsvägen föreslås en grön platsbildning, planlagd som park. I direkt anslutning till platsbildningen anger planbestämmelserna att kvartersmarken ska innehålla en lokal i bottenvåningen. Det är rimligt att tro att lokalen kan inhysa någon form av verksamhet som är utåtriktad och vill nyttja omkringliggande ytor för exempelvis uteservering under del av året. Det är önskvärt att det tas höjd för detta vid planläggning,

dimensionering och programmering av ytan. I underlaget för detaljplanen framgår det inte tydligt om förgårdsmarken för byggnaden kommer kunna utformas i nivå med platsbildningen. Trafikkontoret ser en potential i en platsbildning som delvis nyttjas av verksamheten vilket skulle ge förutsättning för en lokal målpunkt och ett mer aktiverat gaturum. Kontoret förutsätter att angöring och leveranser till den aktuella byggnaden inte tar parkmark i anspråk, utan att det löses på kvartersmark.

Gator och trafik

Planförslaget förväntas inte ge någon betydande ökning av motorfordonstrafiken i området. Det är positivt att Blommensbergsvägen föreslås utformas med en timglashållplats utanför Aspuddens skola för att hålla nere hastigheten. Trafikkontoret ser att samtliga övergångsställen och cykelpassager med fördel utformas med hastighetssäkring för motorfordonstrafiken, då planområdet angränsar till målpunkter som barn går och cyklar till.

Enligt trafikutredningen (Ramböll 2020) utgör Erik Segersälls väg ett prioriterat och viktigt lokalt gångstråk. Trafikkontoret delar den uppfattningen. I det fortsatta arbetet med allmän platsmark anser kontoret att gångbanan på den östra sidan av gatan ska breddas från nu föreslagna 1,9 meter vilket bedöms vara för smalt för en välanvänd gångbana.

Längs med Blommensbergsvägen löper ett av stadens utpekade pendlingsstråk för cykel. Eftersom det inte finns någon cykelinfrastruktur sedan tidigare längs med vägen så blir lösningen för den aktuella delen av Blommensbergsvägen styrande för cykellösningen på angränsande delar av sträckan.

Enligt trafikutredningen (Ramböll 2020) är det mest lämpligt att anlägga ett dubbelriktat cykelstråk längs med Blommensbergsvägen norra sida. Trafikkontoret delar den uppfattningen i stort, framförallt med tanke på målpunkternas karaktär och placering längs med sträckan, men också för att det möjliggör för en något smalare sektion än om enkelriktade cykelbanor på respektive sida förordats.

Däremot delar trafikkontoret inte den analys som rättfärdigar att stråket ges en annan standard än den som kommunfullmäktige genom gällande cykelplan för staden beslutat om. Precis som trafikutredningen anger är stråket längs med Blommensbergsvägen den genaste kopplingen mellan de västligaste delarna av söderort och västerort. Att i det aktuella planarbetet ge berörd del av

Trots avsaknad av cykelinfrastruktur längs med vägen utgör Blommensbergsvägen redan idag en stark koppling mellan västerort och västra söderort enligt bilden ovan.

Trafikkontoret anser att detta avsteg från gällande cykelplan inte kommunicerats eller förankrats tillräckligt. Trafikkontoret anser att frågan kring standard på cykelbanan på sträckan inte kan fastställas utan att föregås av en dialog med och ett aktivt deltagande från kontorets tjänstepersoner. Det framgår inte varför planarbetet inte haft inriktningen att så långt som möjligt utforma gaturummet enligt beslutad standard, och att i minsta möjliga omfattning acceptera avsteg. Istället presenteras föreslagen lösning som att det finns svåra passager på andra delar av Blommensbergsvägen, och att det därför inte är relevant att dimensionera cykelbanan i linje med styrdokumentet så långt som möjligt genom aktuellt planområde.

Planförslaget bedöms inte ge några större konsekvenser för kollektivtrafiken, men utgår ifrån att beslut om placering och ändring av hållplatslägen föregås av en dialog med trafikförvaltningen.

Parkeringsbehovet för detaljplanen som helhet framgår inte i planhandlingarna. Trafikkontoret antar att den utredning (Sweco 2021) som finns med i underlaget enbart gäller för lamellerna med flerbostadshus längs med Blommensbergsvägen i planområdets sydvästra del. Trafikkontoret har inget att invända mot de parkeringstal som där föreslås för bil respektive cykel. Det är önskvärt att det i det fortsatta arbetet tydliggörs vad parkeringstalen för resterande bostäder är och om det görs någon särskild bedömning för stadsradhusen.

I den södra delen av planområdet finns det en återvinningsstation som måste flyttas i samband med att planen genomförs. Det framgår inte hur den hanteras. Även den återvinningsstation som idag är placerad direkt norr om entrén till Aspuddens tunnelbana påverkas i en pågående detaljplaneprocess. Om både dessa stationer försvinner och inte ersätts ges en klart försämrad tillgänglighet till insamlingspunkter för en stor del av Aspudden. Trafikkontoret önskar att denna fråga löses parallellt med det fortsatta planarbetet, så att en lösning finns beslutad innan det två detaljplanerna övergår till genomförande.

Park och natur

Planförslaget innebär att ytan mellan Aspuddens skola och Blommensbergsvägen planläggs för skoländamål istället för parkmark. Trafikkontoret anser att det är en acceptabel förändring, och ytan upplevs redan idag tillhöra skolområdet. I den östra delen av den aktuella ytan finns en infart från Blommensbergsvägen. Det framgår inte hur infarten hanteras eller om den kommer att tas bort.

Dagens placering ser ut att hamna i konflikt med föreslagen timglashållplats.

De föreslagna elnätstationerna och kopplingsstationen hamnar i ytor som i övrigt planläggs som park eller är park idag. Det är viktigt att det i det fortsatta arbetet säkerställs att de hårdgjorda ytorna kring stationerna blir så små som möjligt. Stationen vid Sverkersgatan ser ut att placeras vid yta som idag olovligen tagits i anspråk av fastigheten Paradisfågeln 6. Detta medför att det i praktiken är en större hårdgjord yta mot Sverkersgatan vid föreslagen station än vad som framgår av plankartan.

Trafikkontoret anser att det är viktigt att förgårdsmark mellan byggnader och Blommensbergsvägen får en medveten utformning som både fyller syftet med förgårdsmark men som fastighetsägaren ska vilja och kunna behålla och sköta över tid på ett effektivt sätt. Äldre delar av området uppvisar i flera fall nedgångna och illa hanterade förgårdsmiljöer som varken tillför grönska, trivsel eller stadsmässighet.

Utbildningsförvaltningen

Behovet av elevplatser som uppstår i samband med planförslaget bedöms omhändertas i utbildningsförvaltningens nuvarande skolplanering. Det är dock viktigt att löpande följa upp utvecklingen av angränsade planförslag och hur dessa kan komma att påverka behovet av elevplatser i området.

Utbildningsförvaltningen ställer sig mycket positiv till föreslagen utökning av skolgårdsytan tillhörande Aspuddens skola, dels för att området i praktiken redan idag används som skolgård, och dels för att möjlighet till lek och rörelse är mycket viktigt för barns utveckling.

Kulturförvaltningen

Stadsutvecklingsenheten anser att förslaget till detaljplan för del av Aspudden 2:1 m.fl. behöver omarbetas för att kunna accepteras ur kulturmiljösynpunkt. Delområde 1, 2 och 3 bör avstyrkas för att begränsa förslagets mycket negativa påverkan på platsens kulturhistoriska värden och stadsbilden enligt 2 kap 6 § plan- och bygglagen (PBL). Stadsutvecklingsenheten bedömer i enlighet med tidigare framförda synpunkter att ny bebyggelse inom delområde 4 är möjlig att genomföra, men att höjder och volymer kan behöva studeras närmre.

Stadsutvecklingsenheten anser, i likhet med tidigare framförda synpunkter i samband med stadsbyggnadskontorets förfrågan om underlag för miljöpåverkan att förslag till ny bebyggelse i

grönytorna runt punkthusen på Sverkersgatan (delområde 1 och 2) till sin helhet bör utgå ur förslaget till detaljplan. Dessa grönytor är medvetet sparade för att utgöra en grön ring runt bebyggelsen på höjden. I sitt samspel med punkthusen visar den på det tidiga nittonhundratalets planeringsidéer med sparade grönområden kring bebyggelse placerad på höjder utifrån platsens topografiska förutsättningar. Lamellhusen lägger sig som blockerande volymer runt om punkthusen på ett sätt som helt strider mot tanken med punkthusens placering samt relation till den omkringliggande gröntan. Denna yta finns med i P.O. Hallmans stadsplan för Aspudden från år 1918 och har i detta ett stadsplanehistoriskt värde.

Förslaget till nya stadsradhus längs Hövdingagatan (delområde 2) får även negativa konsekvenser för centrala Aspuddens stora kulturhistoriska värden. Detta genom att siktlinjer från Manhemsgatan, del av det kulturhistoriskt värdefulla området centrala Aspudden, kraftigt påverkas när grönskande vyer byggs för av stadsradhus – även en helt ny typologi för dessa delar av Aspudden.

Stadsutvecklingsenheten anser vidare att det nya delområdet, delområde 3, bör avstyrkas. Placeringen av lamellhus i korsningen Blommensbergsvägen/Erik Segersälls väg bygger bort den tidstypiska principen med grönskande hörn, ibland med berg i dagen, som möts i korsningen i denna del av Aspudden. Den frångår den medvetna utformningen av detta i stadsplanen. Mötet med de grönskande hörnen är ett uttryck för Stockholmsstilens ideal.

Utöver dessa synpunkter ser stadsutvecklingsenheten behov för att ta fram en grundlig antikvarisk konsekvensanalys av förslagets påverkan på platsens och Aspuddens kulturhistoriska värden. Angående kulturmiljöunderlag generellt kopplade till planförslag i Aspudden, noterar stadsutvecklingsenheten hur skiftande kvaliteterna på dessa är, samt i vissa fall avsaknaden av vissa underlag (i detta ärende saknas en antikvarisk konsekvensanalys och vid samrådet om förslag till detaljplan för Sothönan 3, (Dp 2016-09481) fanns inte något kulturmiljöunderlag alls framtaget vid samrådsskedet). Detta riskerar att leda till att stadsutvecklingen i Aspudden tar olika hänsyn till platsens och Aspuddens kulturhistoriska värden, att kvaliteten på det som byggs blir ojämn och att den nya årsringen därmed skapar en rörig stadsbild som försvårar läsbarheten av stadsdelens höga kulturhistoriska värden. Förslagen innebär sammantaget ofta stor påverkan på Aspuddens kulturhistoriska värden och stadsbilden vilket gör att en helhetssyn

med likartade arbetssätt för detaljplanerna inom stadsdelen hade varit önskvärd.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet

Skönhetsrådet tillstyrker förslag till detaljplan med erinran om större hänsyn till natur och topografi, samt att gestaltningen håller en hög kvalitet genomhela processen.

Skönhetsrådet uppskattar den variation av olika hustyper som presenteras i förslaget. Att rama in en punkthusgrupp som den vid Sverkersgatan är ett främmande inslag men rådet bedömer att området tål denna nytolkning. Radhus är ovanliga men välgörande inslag som kan bidra till att höja trivseln i ett område. Likaså värdesätter rådet de höga gestaltningsambitionerna och uppskattar de material som föreslås samt att inspirationen så tydligt hämtas från omgivande bebyggelse. Att inte detaljreglera gestaltningsfrågorna i samrådet är ett arbetssätt som kan fungera väl då planarbetet snabbare kan komma framåt. Friheten medför samtidigt ett ansvar för att ambitionerna hålls på samma höga nivå genomhela processen.

Planförslaget innebär en negativ förändring av naturmiljön inom planområdet. Anläggandet av radhusen medför sprängning av berg i dagen, schaktning samt fällning av träd. Skönhetsrådet vill framhålla att det synliga berget i staden har ett stort kulturhistoriskt värde och är en starkt bidragande faktor till Stockholms särprägel och identitet. Det är också en ändlig resurs och när det tagits bort kan åtgärden inte göras ogjord. Bergsformationerna borde i högre utsträckning tas tillvara och användas som en tillgång när staden utvecklas.

Stadsbyggnadskontoret bedömer i detta fall, liksom i många andra planförslag, att behovet av kollektivtrafiknära och servicenära bostäder väger tyngre än uppskattad påverkan på naturmiljön. Skönhetsrådet skulle gärna vilja se en mer genomarbetad analys som klargör vilka konsekvenser förslaget får för den ekologiska infrastrukturen och hur detta rimmar med stadens eget klimatarbete. Ur klimatsynpunkt behövs snarare mer träd och grönska för att klara högre temperaturer i en allt tätare stad. I översiktsplanen för Stockholm står att ”staden behöver byggas så att den klarar ett varmare klimat”. I programmet för Aspudden och Midsommarkransen som antogs 2013 står att ”särskilt på södra sidan Blommensbergsvägen ska möjligheten att bevara ekar vägas mot parkering, bebyggelsens utbredning och liknande”. Området för stadsradhusen är för övrigt inte utpekade för bebyggelse i planprogrammet. Vidare är parktillgång per invånare sådant som kan mätas, rådet önskar således att detta redovisas till

granskningsskedet. En sista kommentar gäller det slutna kvartershörnet i delområde 1 där rådet hellre skulle se att bebyggelsen separeras i fristående lameller för att bättre ansluta till områdets karaktär.

Fastighetskontoret

Fastighetskontoret framhåller vikten av att parkleken i Aspudsparken ska kunna fortsätta bedriva sin verksamhet med djur framöver samt att eventuellt störande ljud och ljus från Aspuddens IP ska tas i beräkning av byggaktörerna. Kontoret undrar också om det finns någon plan för skyfallsarbetet i området, om Aspuddens IP är tänkt att fungera som skyfallsyta och i så fall hur idrottsplatsen kan skyddas från skada.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Planbestämmelser och användningsområden

Inför granskning ändras användningsbestämmelsen för platsbildningen invid korsningen Blommensbergsvägen – Erik Segersälls väg från Park till Torg för bättre överensstämmelse med planerad utformning och funktion.

En planbestämmelse införs för bebyggelsen placerad närmast djurhållningen inom Aspudsparken som innebär att friskluftsintag ska placeras på fasad vänd bort från parken.

Stadsbyggnadskontorets bedömning är att föreslagen förgårdsmark/mark som inte får förSES med byggnad mellan föreslagen byggnad/lokal för centrumändamål inom delområde 3 och angränsande platsbildning invid korsningen Blommensbergsvägen – Erik Segersälls är tillräckligt dimensionerad för att kunna möjliggöra plats för exempelvis en uteservering med uppställning av bord och sittmöjligheter. Angöring och leveranser till aktuell byggnad kan lösas på kvartersmark.

Naturvärden

Inför granskningen ska framtagna naturvärdesinventering kompletterats med en analys av planförslagets konsekvenser för områdets olika naturtyper/biotoper, naturvårdsarter, skyddsvärda träd med mera. Planbeskrivningen kompletteras utifrån resultaten av konsekvensanalysen/beskrivningen. Efter samrådet har övergripande utredningsarbeten påbörjats avseende biologiska spridningssamband. Indikationer finns på att aktuell detaljplan kan påverka ädellövskogssamband i Aspudden. Vidare utredningsarbeten kommer att utgöra del av underlaget till

detaljplanen vid granskningen. Vid behov avser staden att pröva hur justeringar i föreslagen struktur kan minska negativ påverkan på ädellövskogssamband. Staden avser att inför granskningen pröva hur planförslaget kan anpassas för att begränsa påverkan på områdes naturvärden lokalt.

Dagvatten, skyfall och översvämningsrisker

Förutsättningar för eventuella ytterligare åtgärder för att minimera tillförseln av dagvatten till det kombinerade nätet utreds inom ramen för vidare arbete med programhandling/systemhandling för allmän plats samt kompletterande dagvattenutredning för allmän plats.

Aspuddens IP är inte tänkt att användas som skyfallsyta. Men som det ser ut idag kommer en avsevärd mängd vatten att hamna inom Aspuddens IP vid ett skyfall. Skyfall är en fråga för fastighetsägaren att hantera.

Återvinningsstation

Vid ett genomförande av planen kommer befintlig återvinningsstation i planområdets södra del att behöva ersättas med en ny på annan plats. Frågan hanteras parallellt med fortsatt planarbete/process.

Trafik och parkering

Trafikkontorets synpunkter avseende utformning av gångbanor, pendlingsstråksstandard, övergångsställen, cykelpassager med mera kommer att hanteras och utgöra underlag inom ramen för vidare arbete med programhandling/systemhandling för allmän plats samt revideringar av framtagna trafikutredning inför granskning.

Efter samrådet har en dialog inletts med berörda tjänstepersoner på trafikkontoret gällande framförda synpunkter och hur dessa ska hanteras i fortsatt process. Inom ramen för arbetet med systemhandling pågår en utredning avseende möjligheter att bredda gångbanor på såväl den östra som västra sidan av Erik Segersälls väg. En utredning är även påbörjad avseende möjligheter att bredda ytorna för cykelpendlingsstråket för att helt eller delvis uppnå fullgod standard i enlighet med gällande cykelplan. Förutsättningar att hantera på platsen som påverkar vilka bredder som är möjliga på gatusektionen är bland annat gällande fastighetsgränser/markägoförhållanden, topografi etc.

Användningen av aktuell infart i den östra delen av den yta som föreslås planläggas för skoländamål invid Aspuddens skola, om den

är nödvändig i befintligt läge eller om den kan förläggas på annat sätt, kommer att utredas vidare inför granskningen. Systemhandlingen för allmän plats samt planbeskrivningen uppdateras i enlighet med resultatet av utredningen.

Planbeskrivningen förtydligas avseende parkeringsbehov, p-tal med mera för alla delar av föreslagen bebyggelse.

Kulturmiljö

Stadsbyggnadskontoret vill framhålla att hänsyn och anpassning till områdets karaktär samt befintlig bebyggelses skala och uttryck har varit en genomgående del av och tydlig strävan i processen med att arbeta fram samrådsförslagets föreslagna struktur, volymhantering och gestaltning av ny bebyggelse. Kontorets bedömning är att ny bebyggelse harmonierar väl med Aspuddens befintliga 1940-talsbebyggelse. Med undantag av föreslagna stadsradhus inom delområde 2 är byggnaderna utformade som lamellhus med sadeltak. Lamellhus med sadeltak är typiskt för folkhemsarkitekturen och den mest tongivande bebyggelseformen i Aspudden. Stadsradhusen inom delområde 2 påverkar upplevelsen av områdets prägel av tidig stenstadsförstad och folkhemsförort men förstärker samtidigt traditionen med återkommande tillägg, årsringar, som även de utgör en del av Aspuddens karaktär. Materialval, detaljutformning samt färgskala är framtagna med hänsyn till och med inspiration från Aspuddens befintliga bebyggelse. Detta gäller även för föreslagna stadsradhus där material, detaljer och färgskala har valts för att tydligt samverka med såväl de nya lamellhusen inom ramen för aktuellt planförslag som befintlig bebyggelse. Mellan husen har plats lämnats för park, vilket tillsammans med bibehållna parkytor i nordöstra och sydvästra delen av planområdet ger Blommensbergsvägen förutsättningar för att bibehålla sin gröna karaktär.

Stadsbyggnadskontoret vill även framhålla att föreslagen utformning inom delområde 1 där bebyggelsen går över hörn vid korsningen Blommensbergsvägen – Erik Segersälls väg har sin bakgrund i politiskt beslut i Stadsbyggnadsnämnden om att påbörja planarbetet. Nämndens beslut innebär att hörnbyggnadskonstruktioner/slutna hörn bör eftersträvas för att effektivisera markanvändningen och öka stadskvaliteten i projektet.

Efter samrådet har underlaget till detaljplanen kompletterats med en antikvarisk konsekvensbeskrivning av föreslagen bebyggelse. Planförslaget bedöms i utredningen vara förenligt med/godtagbart enligt berörda lagrum i plan- och bygglagen. Bebyggelsen innebär enligt bedömning konsekvenser som varierar mellan positiva och

måttligt negativa. Sett till bebyggelsens och stadsplanestrukturens kulturhistoriska värden bedöms den planerade bebyggelsen ha en begränsad påverkan och som mest innebära liten negativ konsekvens. För naturvärdena, det gröna kulturarvet, bedöms konsekvenserna vara mer påtagliga.

Stadsbyggnadskontoret kan konstatera att föreslagen förtätning inom planförslagets olika delområden påverkar befintliga kulturvärden och kulturmiljöns läsbarhet med mera. Samtidigt så tillför aktuellt planförslag ytterligare ett skikt i den arkitektoniska historiken och den bebyggelseutveckling över tid som är karaktärskapande för Aspudden. Kontorets bedömning är att det är möjligt att med aktuellt planförslag som grund forma ett förslag som med respekt för Aspuddens befintliga värden tillför nya tillägg av hög kvalitet som del av en ny årsring i Aspudden. Inom ramen för aktuellt planförslag föreslås ny bebyggelse inom ett begränsat och relativt definierat område vilket tydliggör bilden av en ny årsring som förstärker Aspuddens karaktär av stadslandskap.

Framtagen antikvarisk konsekvensbedömning kommer tillsammans med framförda synpunkter från kulturförvaltningen samt Skönhetsrådet att utgöra underlag vid stadsbyggnadskontorets vidare prövning/bedömning av förslagets lämplighet på platsen i dess nuvarande utformning och eventuella behov av revidering av planförslaget för förbättrad anpassning till befintliga värden. Planbeskrivningen kompletteras med information om resultaten av den antikvariska konsekvensbeskrivningen.

Kontoret kan även konstatera att planerad bebyggelse inom delområde 1 följer tidigare planerat bebyggelsemönster som redovisas i en bearbetning av P.O. Hallmans stadsplan från 1909. Planer på bebyggelse har därmed historiskt funnits i nu aktuella lägen.

Friyta, tillgång till park med mera

Inför granskningen avser kontoret att se över behovet av att komplettera utredningsunderlaget till detaljplanen med en så kallad friyteanalys. Friyteanalys är en analysmodell för att mäta, utvärdera och jämföra tillgången till offentliga friytor när staden byggs om eller byggs ut. Friyteanalysen behandlar offentligt tillgängliga friytor med sociala värden, även kallade sociotoper. Sociotoper är till exempel parker, torg, kajer, stränder och naturområden. Fokus ligger på de rekreativa och sociala värdena.

Övriga remissinstanser

Stockholm Vatten och Avfall AB

Avfallshantering

Stockholm Vatten och Avfall har en prioriteringsordning för insamlingssystem där maskinella system i första hand alltid ska väljas vid nybyggnation. Stockholm Vatten och Avfall uppmuntrar att en utredning gällande maskinell hantering görs i första hand. För mindre avfallsmängder kan däremot kärphantering vara en fullgod lösning. Flera insamlingssystem kan dock komplettera varandra, till exempel kan fastighetsnära insamling av förpackningar och tidningar göras i soprum medan restavfall och matavfall samlas in via botten tömmande behållare.

Stockholm Vatten och Avfall vill understryka att utrymme för samtliga förpackningsslag bör planeras in i soprummet. För att erbjuda hämtpersonalen god arbetsmiljö ska dragvägen vara så kort som möjligt samt lättframkomlig. Trappsteg, trösklar, tunga dörrar eller trånga passager får inte finnas. Vid nybyggnationer rekommenderas dörren ha ett innermått om minst 1,1 meter. Samtliga riktlinjer gällande miljörum och kärphantering ska följas, se *Projektera och bygg för god avfallshantering*.

Vid planering av botten tömmande behållare är det viktigt att säkerställa att hämtfordonet ska kunna ställas upp jämsides med behållarna vid tömning. Tömning framför förarhytten eller bakom hämtfordonet fungerar inte på grund av kranens räckvidd och funktion. Inga hinder i sidled får begränsa vid tömning. Vid lyft krävs ett säkerhetsavstånd på 2 meter från omgivande hinder exempelvis fasader, träd, lyktstolpar eller parkerade bilar då behållaren kan pendla vid tömning. Botten tömmande behållare får inte placeras så att det vid tömning föranleder lyft över parkerade bilar. Längsgående parkeringar får inte finnas mellan behållaren och angoringsplatsen.

Vid nybyggnationer ska system för insamling av grovavfall planeras in. Om detta inte i dagsläget är inplanerat i soprummet bör det ses över. Exempelvis kan det anordnas genom att reglera plats i soprum eller genom att utforma en uppställningsyta för en container på kvartermark. Som fastighetsägare till flerbostadsfastigheter är det inte tillåtet att hänvisa boende till kommunens återvinningscentraler för att kunna lämna sitt grovavfall.

Stockholm Vatten och Avfall vill uppmärksamma om att fr.o.m. 1 januari 2023 kommer det bli obligatoriskt med matavfallsinsamling för både verksamheter och hushåll. Om planerade lokaler kommer

vara sådana med större volymer matavfall, som restaurang, storkök och liknande, kan matavfallskvarn till sluten tank användas för en effektiv hantering.

Alla verksamheter som riskerar att släppa ut mer fett än vad normalt hushållsavloppsvatten innehåller måste ha en typgodkänd fettavskiljare installerad för att förhindra att fett släpps ut i avloppsnätet. Ett system som omhändertar både fett och matavfall är en så kallad kombitank.

Vid vidare utredning är det viktigt att säkerställa att de hämtfordon som används för valda insamlingssystem kan framföras trafiksäkert inom området och angöras vid hämtplatsen. Angöringsplatserna ska vara anpassade efter storleken på aktuella hämtfordon och anordnade så att hämtfordon inte blockerar övrig trafik. En lastplats bör vara minst 15 meter lång. Kranbilens bredd är 2,65 meter. Vid tömning fälls alltid stödben ut på båda sidor av kranbilen, vilket gör fordonet bredare.

Vatten och avlopp

Allmänt

Vattenledning i gatumiljön är vibrationskänslig och dess funktion ska säkerställas vid markarbeten i närheten. Rekommendationen är att en riskanalys med avseende på vibrationsalstrande arbeten ska tas fram innan dessa arbeten påbörjas.

Befintliga fastigheter är anslutna till det kommunala vatten- och avloppsnätet. För anslutning av nybyggda hus ska en ny servisanmälan skickas till SVOA. Blanketter för servisanmälan finns på SVOAs hemsida.

Det förutsätts att dagvattenhanteringen på kvarteren följer stadens åtgärdsnivå för rening och fördröjning innan anslutning till det allmänna nätet. Dagvatten fördröjs och renas inom kvarteretsmarken i regnbäddar och makadammagasin. Växtbäddar kan med fördel användas för fördröjning i infiltration av dagvatten.

Vattentryck

Det finns två tryckområden inom planområdet ett normaltryck och ett högttryck.

För Sverkersgatan och delar av Erik Segersälls väg råder högttryck som motsvarar +90 m vilket vid normalt anordnande av installationer kan innebära att intern tryckstegring erfordras för tappställe över nivån +70 m.

För servisanslutning till Blommensbergsvägen och Hövdingagatan råder normaltryck och lägsta vattentryck i förbindelsepunkt motsvarar +50 m vilket vid normalt anordnande av installationer kan innebära att intern tryckstegring erfordras för tappställe över nivån +30 m. sådan tryckstegring bekostas inte av Stockholm Vatten och Avfall.

Samtliga höjder hänförs till stadens nollplan.

Dagvatten

SVOA har under granskningen haft tillgång till dagvattenutredning för Blommensvägen (Norconsult 2021-04-23) samt Teknisk PM Geo- och Miljötekniska undersökning (Tyréns 2021-03-31 och 2021-03-30). Utredningen är framtagen i enlighet med stadens riktlinjer för dagvattenhantering, åtgärdsnivå för dagvattenhantering samt stadens checklista för dagvattenutredningar.

Beräkningar på flödesförändringar från kvartersmarken inom planområdet visar att flödet inte förväntas öka efter ombyggnation med åtgärder för fördröjning av dagvatten. Området avvattnas idag mot ledningsnät med kapacitetsbrist. Detta innebär att det finns flera skäl till fördröjningsbehov inom kvartersmark.

Provtagningar upplyser om förorenade fyllnadsmassor inom planområdet. Rekommendationen är att området efterbehandlas genom schaktsanering av de förorenade fyllnadsmassorna. Perkulations- eller otäta fördröjningsmagasin ska inte anläggas i förorenade mark.

VA-anslutning

Befintliga fastigheter är anslutna till det kommunala vatten- och avloppssystemet. Den kommunala avloppsledningen i gatan är kombinerad, men tillkommande hus ska ändå bygga en separat spill- och dagvattenledning inom kvartersmark innan anslutning till kombinerade avloppsledningar.

Servisledningar för befintliga fastigheter Paradisfågeln och Kolibrin 1 behöver omläggning, för att frigöra mark för de tillkommande husen.

Byggherren får inkomma med en ny serieanmälan till SVOA för de tillkommande husen och ifall man använder sig av befintliga servisledningar ska uppskattad framtida förbrukning redovisas för att avgöra om kapacitet i befintligt servisledningar är tillräckligt.

Om fastighetsägaren begär att nya servisledningar utförs i stället för att ansluta till redan befintliga serviser är fastighetsägaren skyldig att bekosta den nya servisledningens allmänna del med ett belopp motsvarande kostnader för servisledning.

Stockholm Exergi

Inom planområdet finns befintliga fjärrvärmeledningar som kommer behöva flyttas för att möjliggöra byggnation av fastigheter. För att kunna planera ev. ledningsomläggningar och nya ledningsdragningar samt säkra befintlig drift med så få driftstörningar som möjligt är det bra med tidig information och samrådsmöten. Åtgärder i Stockholm Exergis distributionsanläggningar utförs av Stockholm Exergi och regleras enligt gällande förlägningsavtal. I övrigt ingen erinran.

Ellevio

Ellevio har två gamla 33kV-kabelförband som är tagna ur drift inom planområdet. Dessa kan således kapas bort och bereda plats för nya installationer av behörig entreprenör. Inmätning ska utföras av vår egen entreprenör. Kontakta Regionnät för samråd samt för information om ledningslägen.

Ellevio har två befintliga nätstationer inom planområdet. Nätstationen vid Blommensbergsvägen 117 bekräftas av planen och nätstationen vid Blommensbergsvägen 135 kommer att flyttas eftersom den hamnar i konflikt med planerad bebyggelse.

Ellevio önskar ett särskilt detaljsamråd angående lokalisering av nätstationen som är föremål för flytt. Föreslagen placering vid Sverkersgatan motsvarar inte de förutsättningar Ellevio behöver för distributionsledningarnas matningsvägar. Ellevio områdesansvariga önskar därför fortsatt dialog med målet att hitta läge som ger rimligare kabelförläggningssvägar samtidigt som övriga funktioner och skyddsavstånd kan tillgodoses för nätstationen.

Det är viktigt att tillräckligt stora ytor på allmän mark reserveras för de utrymmen som krävs för Ellevios anläggningar. Även nätstationen vid Blommensbergsvägen 117 bör ges ett större E-område. Se också allmän information om nätstationer och ledningar i bilagor till yttrandet.

Ellevio rekommenderar av mer långsiktiga elförsörjningsskäl att E-områden inte förses med begränsningsbestämmelser såsom prickad mark och byggrättskontur, då nätstationer varierar i modell och utförande och kan skilja sig åt i exakta mått över produktgenerationer.

Ellevio har befintliga 11 kV ledningar, till delar förlagda i planområdets blivande kvartersmark, både längs med Blommensbergsvägen och Erik Segersälls väg. Ledningarna kommer behöva flyttas. I planområdets gångbanor finns även 0,4 kV lokalnät. Kablarna måste beaktas och kommer bli föremål för omförläggning i de lägen de påverkas av åtgärder i mark.

Ellevio önskar bli kallade till ledningssamordning. Vi önskar även information om effektoppgifter för den nya bebyggelsen. Ny bebyggelse förutsätts anslutas till fjärrvärme.

Åtgärder i Ellevios befintliga anläggningar utförs efter beställning till Ellevio samt bekostas av beställare.

Tre dokument biläggs yttrandet:

- Funktioner nätstationer Ellevio
- Servislängder och nätstationer Ellevio
- Ledningsinventering i tidigt projektskede

Naturskyddsföreningen

Detaljplanen avisas i sin nuvarande form.

Detaljplanen förvärrar problematiken med förlust av äldre ekar i Hägersten-Liljeholmen, en situation som beskrivs som "extra allvarlig" enligt rapporten för Ekdatabasen.

34–44 naturvärdesklassade träd hotas av avverkning eller allvarlig skada på rotzonen, plus att ytterligare naturvärdesklassade träd riskerar försämrade vitalitet p.g.a. skuggning.

Det saknas en uttömmande beskrivning av konsekvenserna av all denna förlust av naturvärden.

Minst fyra särskilt skyddsvärda träd hotas i planförslaget, vilket är allvarligt då skyddsvärda träd är ovanliga i vardagslandskapet och bör betraktas som omistliga enligt Naturvårdsverket.

Att fler uppmuntras att cykla genom att anlägga ett nytt cykelstråk är bra, cykelstråket bör dock förläggas så att inte äldre trädskadas.

Stadsradhus innebär få lägenheter med stor inverkan på naturmark/parkmark, en ändring av hustyp bör ske så att fler små lägenheter kan byggas på platsen.

Huskroppar i delområde 1 och 2 kan godtas med justeringar för några träd, dock är stadsradhus ineffektivt markutnyttjande varför fler små lägenheter bör byggas på platsen.

Huskroppen i delområde 3 bör kunna ta upp en något större yta åt öster för att få fram fler lägenheter i detta delområde, dock bör hushöjd anpassas så ekar bakom kan överleva.

Huskroppen i delområde 4 bör utgå helt p.g.a. allt för negativ inverkan på naturvärden så som oersättliga ekar, akut hotad alm, särskilt skyddsvärda träd m.m.

Två objekt i Parkplanen för Liljeholmen (objekt 25 och 26) berörs direkt av aktuell detaljplan för Liljeholmen, men ingenstans nämns Parkplanen i planhandlingarna märkligt nog.

En MKB bör upprättas då detaljplanen bedöms kunna antas innebära *betydande miljöpåverkan*, Stadsbyggnadskontorets bedömning ifrågasätts alltså.

Den ekologiska kompensationen är helt otillräcklig för all denna förlust av naturvärden och oersättliga träd.

En tydlig negativ barnkonsekvens är att en mindre skog försvinner i delområde 4, en bitvis sluten lövskogsmiljö mot gatan med en diffus stig i mitten utgör en spännande lekmiljö.

De rekreativa värdena beskrivs mycket undermåligt, att grönska och fågelsång utmed bl.a. delområde 4 har ett stort rekreativt värde bör framgå liksom att ny belysning bör ta hänsyn till fladdermöss.

Avsnittet om dagvatten behöver ses över då det innehåller klara brister.

Anläggning av en dubbelriktad cykelbana bör inte innebära intrång på trädens rotzoner, en möjlig lösning kan vara att ha en cykelbana åt vartdera hållet på var sin sida om vägen.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Information i yttrande från Stockholm Vatten och Avfall AB avseende avfallshantering, servisanmälan för nytillkommande hus, vattenledningar i gatumiljö, vattentryck, VA-anslutning med mera vidarebefordras till berörda byggaktörer.

För synpunkter avseende markföroreningar, se stadsbyggnadskontorets ställningstagande till inkomna yttranden från statliga och regionala myndigheter och förbund ovan.

För synpunkter avseende behov av MKB, se länsstyrelsens yttrande och stadsbyggnadskontorets ställningstagande till inkomna yttranden från statliga och regionala myndigheter och förbund.

Yttrande från Stockholm Exergi och Ellevio vidarebefordras till berörda förvaltningar och byggaktörer.

Stockholm Vatten och Avfall och Ellevio kommer bli kallade till ledningssamordningsmöten. Placering av elnätstationer kommer att utredas i samverkan med berörda parter.

För synpunkter avseende planförslagets konsekvenser för naturvärden, skyddsvärda träd, kompensationsåtgärder med mera, se stadsbyggnadskontorets ställningstagande till inkomna yttranden från statliga och regionala myndigheter och förbund, kommunala nämnder, bolag och förvaltningar samt sakägare, boende och övriga.

Synpunkter avseende bebyggelsestruktur, byggnadstypologier och volymhantering noteras. Kontoret hänvisar till stadsbyggnadskontorets ställningstaganden till inkomna yttranden från kommunala nämnder, bolag och förvaltningar samt sakägare, boende och övriga.

Planbeskrivningen ses över och förtydligas avseende rekreativa värden inom planområdet samt barnkonsekvenser. En barnkonsekvensanalys tas fram inför granskningen.

För synpunkter på dagvattenhantering och beskrivning av denna i planhandlingarna, se stadsbyggnadskontorets ställningstagande till länsstyrelsens yttrande ovan. Inför granskningen kommer en dagvattenutredning för allmän plats att upprättas. Framtagen dagvattenutredning för kvartersmark revideras och kompletteras avseende MKN för vatten, markföroreningar inom området, hantering av skyfall med mera.

Inom ramen för vidare arbete med utformning av allmän platsmark/systemhandling kommer fördjupad utredning göras avseende bland annat Blommensbergsvägens utformning, bredder och placering av gatans olika zoner (gång- och cykelbanor, körbana, vegetation etc.). I det sammanhanget är påverkan på trädens rotzoner en viktig förutsättning att ta hänsyn till. Yttrandet vidarebefordras till berörd förvaltning.

Sakägare, boende och övriga**YR**

YR anser att planförslaget verkar godtagbart. YR vill försäkra sig om att djuren i Aspudsparken inte störs och framför att det vore väldigt negativt för området om djurverksamheten försvann från parken. YR framhåller att staden och/eller byggaktörerna kanske måste hjälpa till med att ordna så att djuren kan bo på annan plats under den mest störande tiden av byggarbetet, för att sedan flyttas tillbaka igen.

LA

LA ifrågasätter det fåtal bostäder som föreslås högst upp på Hövdingagatan. LA upplyser om att det finns prunkande lönnar och andra fullvuxna träd som brukar husera en hel del annorlunda fåglar och ekorrar på platsen. LA uttrycker ledsenhet över att träd kan behöva sågas ner och anser att förslaget innebär få bostäder till ett högt pris.

AB

AB anser att byggnationen förstör det idylliska Aspudden. AB redogör för att många träd, som visa är hundraåriga, kommer behöva sågas ner på grund av byggnationen och att det snart inte finns några grönområden kvar i Aspudden. AB anser att planen behöver tydliggöras avseende gemensamhetsytor och uttrycker oro över att befintliga privata rekreationsytor i området ska nyttjas trots skyltning om enskilt område.

ME

ME är starkt emot samtliga planer på byggnation och anser att den kulturskatt som området utgör bör bevaras. ME framför också att planerna innebär förstörelse av mycket natur och att ovärderliga träd huggs ner. ME understryker att planerna är oansvariga och strider emot en förnuftig klimatpolitik.

AE

AE är starkt kritisk till planförslaget med anledning av både klimat och hälsoskäl. AE uppmanar till att tänka om och bevara så många träd som möjligt. AE hänvisar till tre hemsidor och hoppas att planförslaget blir bidragande till en bättre framtid år 2040.

TAZ

TAZ framför att det finns bevarandevärd vegetation nära tomtgränsen mot fastighet Grågåsen 19, inom detaljplanens parkområde E2. TAZ anser att grönskan bör bevaras för att bidra med trivsel i parkområdet, vara avskiljare mellan fastigheterna och förhindra ökad insyn på grund av den nya byggnaden.

VW

VW framför att det finns bevarandevärd vegetation nära tomtgränsen mot fastighet Grågåsen 19, inom detaljplanens parkområde E2. VW anser att grönskan bör bevaras för att bidra med trivsel i parkområdet och vara avskiljare mellan fastigheterna.

AR

AR hänvisar till planens bilaga för dagvattenutredning och anser att formuleringen "Inga lågpunkter med risk för stående vatten har identifierats" är felaktig. AR anser att det förekommer stående vatten på Blommensbergsvägen vid normal nederbörd och att en lågvattenpunkt är upptäckt på Blommensbergsvägen 119. AR framför därtill kritik mot avverkning av skogspartiet längs Blommensbergsvägen eftersom konsekvensen skulle bli att ännu mer vatten belastar befintliga, undermåliga dagvattenledningar. AR vill att Norconsult AB fördjupar utredningen.

BL, AW, GG, DH m.fl.

213 digitala och 30 fysiska namnunderskrifter har lämnats på en gemensam namninsamling. Samtliga undertecknade önskar framföra synpunkter på planförslaget. Undertecknade redogör för att Aspuddens unika och småstadslika karaktär, biologiska mångfald, naturvårdsarter och skyddsvärda träd bör värnas. De understryker även att stora ekar och tallar bör bevaras.

Undertecknade anser att ny bebyggelse bör förhålla sig till omgivande grönska samt att lamellhusen bör terränganpassas och gestaltas med sadeltak av tegel samt ha förgårdar. Undertecknade anser även att färgskalan bör anpassas till befintlig kringliggande bebyggelse. Undertecknade önskar att stadsradhusen på Hövdingagatan utesluts från planen med hänsyn till de naturvärden som går förlorade. Undertecknade motsäger sig att förslaget gör intrång på Aspuddsparkens mark och önskar att det under och efter byggprocessen förs dialog med Aspuddsparken avseende lämpliga åtgärder för att skydda parken och djuren. Undertecknade är kritiska till förslaget att räta ut gatan i hörnet Blommensbergsvägen/Hövdingagatan och att placera ett fyravåningshus mittemot parken och föreslår istället alternativ placering av huset mittemot där hästhagen tar slut. Undertecknade anser inte att Blommensbergsvägen har potential att bli ett cykelpendlingsstråk och föreslår därför att föreslagen cykelväg utgår och att vägen istället trafiksäkras för skolelever.

CQ

CQ är kritisk till att grönyta ianspråkats för ny bebyggelse. CQ framför att deras fastighet påverkas av fler byggprojekt och uttrycker oro över ökade trafikmängder längs Olof Skötkonungs väg. CQ beskriver dessutom hur området negativt förändras genom att villor köps upp av byggaktörer i exploateringssyfte.

CQ framför att föreslagen bebyggelse inom *Delområde 4* bör justeras i relation till omgivande hus. CQ föreslår att lamellhuset ersätts med stadsradhus eller i annat fall sänks med en våning och delas upp i mindre sektioner så att grönska kan bevaras mellan husen. CQ önskar att så många träd som möjligt bevaras mellan lamellhusen och muren mot bakomliggande villor. CQ tydliggör att stödmuren, som vetter mot den tomt som planeras bebyggas, är ursprunglig och under inga omständigheter får undermineras. CQ framför också att de ser fram emot ersättning för att parkmarken, som tidigare fastighetsägare betalt för att ha tillgång till, avlägsnas genom planförslaget.

CQ anser att befintligt promenadstråk från Aspuddens tunnelbana, längs Erik Segersälls väg, över hörnet där byggnaden i *Delområde 3* planeras, över befintligt upphöjt övergångsställe och vidare till Aspuddens skola vore föredömligt även i framtida planer.

CQ anser det viktigt att det tas ett helhetsgrepp om alla planer i Aspudden. Exempelvis behöver placeringen av borttagna förpackningsstationer studeras och hänsyn behöver tas till parkeringsplatser, trafik som ska mötas på smala gator, skolor, förskolor, tunnelbana osv.

AF, AF, MP, SN m.fl.

11 boende i ett flertal fastigheter har skrivit under en gemensam namninsamling. Samtliga undertecknade anser att planförslaget medför negativa konsekvenser för boende i området, områdets karaktär, för de lokala ekosystemen och för områdets förmåga att anpassa sig till pågående klimatkris.

Undertecknade framför önskemål om att detaljplanen ytterligare anpassas till *Stockholms stads program för Aspudden och midsommarkransen*, avseende vilka områden som pekas ut för ny bebyggelse och hur utvecklingen ska ta hänsyn till områdets karaktär.

Undertecknade hänvisar till naturvärdesinventeringen och förutsätter att den vegetation som påvisats skyddsklassad bevaras och att detaljplanen har tillställts Länsstyrelsen. Undertecknade är mycket negativa till att parkmark exploateras och anser inte att planen adresserar riskerna som det innebär. I händelse av att marken ändå ska bebyggas så föreslår undertecknade att stadsradhusen görs fristående eller i par om två samt att de högre husen på Blommensbergsågen bryts upp med mellanrum. Undertecknade föreslår också att de hus som byggs bör förses med gröna tak.

Undertecknade anser att en godtagbar byggnadshöjd, som tar hänsyn till områdets karaktär och är i linje med programmet för området, bör anpassas till tre våningar + inredd vind vid bebyggelsen längs med Blommensbergsvägen, Erik Segersälls väg och Hövdingagatan. Undertecknade anser också att förslaget bör överväga att bryta upp de planerade långa, breda lamellerna för att undvika att stänga siktlinjer, släppa in mer ljus och bevara mer av de skyddsvärda träden.

Undertecknade är kritiska till bebyggelse i hörnet där Blommensbergsvägen korsar Erik Segersälls väg och anser det viktigt att säkerställa god överblick i korsningen och vid övergångsstället där många skolelever rör sig mellan t-banan och skolan. Undertecknade önskar också att de olika planerna samordnas i syfte att säkerställa trafiksäkerheten för barn och ungdomar under diverse olika byggprojekt. Den synpunkten gäller hela Erik Segersälls väg, såväl som korsningen vid T-bana Aspudden, samt korsningen vid Blommensbergsvägen.

MS

MS framhåller önskemål om att bullernivåer och byggtider anpassas under byggtiden med hänsyn till befintliga invånare i närområdet. MS framför att helger behöver befrias från byggarbeten och önskar att moment som innebär särskilt höga bullernivåer förläggs till mitten av dagen istället för på morgonen. MS önskar även få information om de olika byggfaserna. MS framför också önskemål om byggstopp under sommaren 2022 för att boende ska ges återhämtning från bullret.

Styrelsen i bostadsrättsföreningen Paradisfågeln

Bostadsrättsföreningen, som angränsar till plankartans föreslagna bebyggelse B1C2 längs Blommensbergsvägen och B2 längs Hövdingagatan, är angelägen om att tomtgränsen mot deras fastighet respekteras och att grönska inom deras tomt bevaras.

Bostadsrättsföreningen Grågåsen 24

Bostadsrättsföreningen Grågåsen 24 är i allmänhet positivt inställda till att området förnyas och bebyggs. Förtätning och nybebyggelse måste dock ske med varsamhet, där hänsyn tas till boende i området, naturvärden och områdets befintliga karaktär framhåller föreningen. Bostadsrättsföreningen Grågåsen 24 ställer sig bakom och stödjer synpunkterna i yttrande från Anna Follér, Andreas Follér, Martin Persson, Stina Nyberg m.fl. redovisat ovan.

JQ

JQ redogör för den ursprungliga planens intentioner och områdets framväxt med lägre bebyggelse, egnahemshus, på berget kring Varnhemsparken. JQ anser det godtagbart att förtäta men är kritisk

till genomförandet. JQ uttrycker oro över exploateringstrycket som föreligger på kvarvarande villabebyggelse och grönområden i Aspudden. JQ uttrycker missnöje över att stadsplaneändringar och avsteg från riktmärken om småskalighet tillåts eftersom det bidrar till spekulationer och okänslig exploatering i området. JQ anser att det åligger staden att besluta om en inriktning för Aspuddens villaområde och framför att exploateringen av området behöver ske på ett genomtänkt sätt.

GS och JW

GS och JW tycker att förtätning är godtagbart men yrkar på att planen revideras eftersom förslaget innebär negativa konsekvenser och strider mot stadens *Program för Aspudden från 2013*. GS och JW anser att föreslagets höga och kompakta byggnadsvolymer bryter mot den grönskande småstadskaraktär, som i enlighet med programmet ska värnas. GS och JW bedömer också exploateringen innebär risk avseende trafiksäkerheten för skolelever vid Erik Segersälls väg och Blommensbergsvägen.

GS och JW framhåller att förslaget att bebygga parkmarken på Blommensbergsvägen skulle innebära avtalsbrott och att skadestånd kan utkrävas. GS och JW redogör för att planförslaget har negativ inverkan på djurlivet i parken och solljusförhållandena på egnahemstomterna längs Olof Skötkonungs väg. GS och JW redogör därutöver för att det finns skyddsklassad vegetation på parkmarken. GS och JW kräver att föreslagen bebyggelse i parken på Blommensbergsvägen avlägsnas i detaljplanen och i annat fall önskar GS och JW bli kontaktad för kompensation.

AL

AL är mycket kritisk till planförslaget. AL anser det onödigt att avverka träd och motsätter sig exploatering av unika grönområden. AL uttrycker även oro över byggnationens påverkan på djurlivet och hästarna i parken. AL är negativt inställd till att bebygga den smala ytan mellan vägen och träden och anser att det finns mer lämpliga platser för förtätning. AL framför dessutom kritik mot att samrådet genomfördes under semestertid när tillgängligheten för deltagande var begränsad.

ML

ML är kritisk till planförslaget och anser att det räcker med förtätning i Aspudden. ML anser att staden ska bygga på nya platser och att staden förstör för de som redan bor i Aspudden.

NA

NA med familj har bott i Aspudden i generationer och tycker det är hemskt att se hur området förstörs. NA uttrycker missnöje över att ungdomsgården och villor rivits samt att grönytor exploateras till

förmån för väldigt fula höghus, radhus och flerfamiljshus. NA är kritisk till vidare förtätning på den mycket lilla gräsplätten längs Blommensbergsvägen och hänvisar till andra fält i Stockholm där det finns plats.

AK

AK framför kritik mot att grönyta ianspråk tas för ny bebyggelse och understryker att det bör vara slutbyggt i Aspudden. AK anser att förslaget till cykelbana är godtagbart under förutsättning att utrymmet tas från bilarna och inte grönytan. I händelse av att planförslaget genomförs önskar AK att trivsam stadsmässighet åstadkommes genom; affärslokaler i bottenvåningen på alla hus, färgsättning med varma Stockholmsförortskulörer (jordfärger) och att platta tak undviks.

MM

MM är positiv till förslaget i stort och att bebyggelsen vänder sig mot gatan. MM framför dock kritik mot ett väldigt dåligt markutnyttjande och anser att befintliga grönområden borde uppgraderas istället för att byggbar mark ödslas till att skapa nya svårutnyttjade grönytor. MM föreslår att grönskan i korsningen Hövdingagatan/Blommensbergsvägen ersätts med ett hörnhus vänt mot gatan och att det indragna torget i korsningen Erik Segersälls väg/Blommensbergsvägen ersätts med ett ordentligt hörnhus med lokal i ett fasat hörn mot korsningen.

SE

SE bestrider bebyggelse på den sida av Blommensbergsvägen som Aspudsparken ligger. SE menar att förslaget innebär förlust av yta för såväl djur som människor eftersom hästarna har sin hage där och skogspartiet bredvid, som uppskattas av barn i området, kommer försvinna. SE anser att föreslagen förtätning längs Blommensbergsvägen kommer påverka hela strukturen längs vägen, djurliv, ljudvolym och den mycket populära Aspudsparken negativt eftersom grönyta tas i anspråk för bebyggelse. SE anser att det rimligen borde det finnas andra ställen att bygga på.

ÅS

ÅS motsätter sig starkt förslaget och anser inte att planen tar hänsyn till djur och natur som den skall. ÅS anser att byggnationerna kommer medföra stor negativ ekologisk inverkan på området i stort och 4H-gården i Aspudsparken i synnerhet. ÅS uttrycker oro över att den fleråriga byggprocessen kommer påverka djuren i parken och således även parkens aktivitet. ÅS framhåller risk för överklaganden avseende allergener trots att utredningar påvisat låga nivåer. ÅS förtydligar att planområdet utgör en vital biotop, en sammanhållande grönskande koppling mellan grönområden samt innefattar skyddsvärda ädellövträd såsom ekar. ÅS önskar att

planförslaget förkastas och att ansvariga hittar en alternativ plats som inte tar bort ännu en av stadens grönytor.

LG

LG framför synpunkter avseende delområde 4. LG noterar att förslaget i tidigare skede varit att pröva fristående volymer på platsen, men att dessa har slagits ihop i aktuellt planförslag vilket innebär att ett flertal stora ekar behöver tas bort med negativ inverkan på eklevande arter bland annat. LG anser att den gröna känslan som är Aspuddens signatur byggs bort. LG efterfrågar friliggande huskroppar med grönska/träd mellan husen.

AK

AK ifrågasätter förtätning av Aspudden och menar att efterfrågan på småhus och närhet till grönska är stor, särskilt för barnfamiljer. AK anser att de nya bostäderna behöver anpassas till området och att det inte är möjligt att förtäta ett område som är känt för sina småhus och äldre trevåningshus. AK önskar att charmen och de gröna värdena i Aspudden bevaras samt att byggaktörerna kravställs att förädla och inte förstöra.

KHS

KHS är kritisk till alla de nya förslagen för Aspudden och anser att området blir för tätbebyggt. KHS anser att planen behöver möjliggöra för lokaler i bottenvåningen i varje hus för att området ska upplevas levande. KHS framför att biblioteket i Aspudden behöver byggas ut och dimensioneras för fler invånare samt att det behövs ett bättre apotek med konkurrenskraftiga öppettider och lager. KHS framför idén att planera för ängar och mer levande kultur, tex. en musikscen eftersom intresset för natur, odling och kultur är stort hos områdets invånare. KHS redogör för att det finns bättre områden att bebygga runtomkring Aspudden istället för att förtäta centrum för mycket. Ett sådant område är snäckan längs området med tunnelbanehallarna och vidare mot Liljeholmen. KHS hoppas att planförslaget utformas så att områdets trevliga atmosfär värnas.

BS

BS saknar en barnkonsekvensanalys och undrar när en sådan ska tas fram.

AM

AM är positivt inställd till att det byggs bostäder i området. AM skulle föredra en ökad andel hyresrätter i projekten som komplement till dagens dominerande utbud av bostadsrätter. AM anser att det vore bra med lokaler i bottenplan, särskilt längs Blommensbergsvägen, för att bidra till en levande stadsbild och möjliggöra för mindre butiksverksamheter att etablera sig. AM är

positiv till sadeltak och 3-4 våningshus. AM framför önskemål om att inkorporera så mycket som möjligt av befintliga grönområden för bibehållen karaktär. AM framför även önskemål om att alla gröna ytor och parker blir offentlig mark. AM är mycket positivt inställd till cykelpendlingsstråk utmed Blommensbergsvägen under förutsättning att nedförsbacken mot Trekanten säkras upp och att cykelstråkets kontinuitet säkerställs mot Liljeholmen över Trekanten/Gröndal.

AM och TF

AM och TF framför synpunkter med hänvisning till planförslagets *Bild 1: Blommensbergsvägen*. AM och TF anser föreslagna flerbostadshus längs Blommensbergsvägen, från Olof Skötkonungs väg fram till Erik Segersälls väg, kommer inverka negativt på bakomliggande villabebyggelse samt skugga gatan och husen mittemot. AM och TF föreslår att husen skalas ned en våning och att två delar av byggnadsvolymen tas bort så att grönska kan växa mellan husen och de bakomliggande villorna får kvar goda ljusförhållanden och utsikt samt mindre insyn. AM och TF anser dessutom att det skulle bidra till ett mer sammanhållet område i stort. AM och TF anser att föreslagen exploatering av viktiga grönområden inte ligger i linje med *Startpromemorians* idé och *Program för Midsommarkransen och Aspudden*. AM och TF anser inte att planen är tydlig avseende busshållplatsernas placering och upplyser om att trafiksäkerheten för skolbarn är viktig att ta i beaktande.

AM och TF hänvisar till planförslagets *Bild 2: Hörnet Blommensbergsvägen och Erik Segersälls väg* och önskar att föreslagen bebyggelse sänks eller ersätts med park för att inte ta rymd och ljus från korsningen där många skolbarn rör sig samt skugga den bakomliggande förskolan. AMTF anser även att föreslagen trottoar är underdimensionerad.

AM och TF hänvisar till planförslagets *Bild 3: Erik Segersälls väg* och anser att flerbostadshuset i korsningen Erik Segersälls väg och Blommensbergsvägen är för stort i relation till radhusen och korsningen i övrigt. AM och TF anser att husvolymen som sträcker sig in längs Blommensbergsvägen, tillsammans med föreslagen bebyggelse på andra sidan vägen, tar ljus och rymd från korsningen och parkområdet. AM och TF anser att förslaget försämrar miljön för barn och ungdomar på grund av att många träd försvinner och understryker att förslaget skulle behöva bli mer klimatsmart. AM och TF anser det viktigt med gott om trottoarutrymme med anledning av förskolan mittemot.

AM och TF hänvisar till planförslaget *Bild 4: Blommensbergsvägen/Hövdingagatan* och anser att fyravåningshusen är överdimensionerade i förhållande till Aspudsparken och bör skalas ner och brytas upp i mindre enheter. AM och TF önskar se en annan färg på husen, gärna ljusare, som kan fånga upp färgen på befintlig bebyggelse. AM och TF ställer sig frågande till cykelvägens dragning.

AM och TF är positivt inställda till att förslaget illustreras med bilder men saknar beskrivning av ljusförhållanden och önskar tydligare illustrationer över förslagen i förhållande till omgivningen. AM och TF önskar ett förslag som är mer i linje med Aspudden karaktär och framför önskemål om att alla pågående planförslag för området skulle behöva redovisas tillsammans för att ge en uppfattning.

MR

MR är positivt inställd till bostadsbyggande och hoppas bara att folk har råd att bo i det som byggs. MR är också positiv till att parkmarken vid Blommensbergsvägen blir skolgård. MR ställer sig däremot frågande till hur trafiksituationen ska lösas med flera stora pågående projekt i Aspudden. MR är starkt kritisk till att dra en större gång och cykelbana längs Blommensbergsvägen och uttrycker oro över trafiksäkerheten för skolbarn. MR anser att det finns behov av bil hos områdets invånare och motsätter sig att förslaget helt saknar parkeringsplatser eftersom det är negativt för klimat och natur att behöva letar efter parkering. MR lyfter fram förslaget att ha parkeringsplatser med laddstolpar. MR är positiv till att göra vägen vid skolan mindre men anser att busshållplats på skolans sida längs Blommensbergsvägen är bättre än föreslagen placering.

JD

JD är kritisk till att bebygga grönytor eftersom grönskan bidrar till områdets attraktivitet, omhändertagande av stora regnmängder, syreproduktion, mat och skydd åt insekts- och fågelliv samt promenadstråk. JD anser att grönskans värde bör vägas mot att endast ca 215 bostäder eller lokaler avser uppföras. JD är dessutom kritisk till stadsradsradhus på grund av boendekostnaderna som endast en bråkdel av stadens invånare kommer ha råd med. JD ställer sig frågande till innebörden av "attraktiva och aktiva gaturum" som planen försäkrar och anser att medborgarna snarare behöver mer grönytor, ren luft och ett skyndsamt arbete med generell beteendeförändring gentemot en hållbar livsstil. I händelse av antagen detaljplan avser JD kontakta miljögrupper för att tillsammans försöka skydda de gröna kilarna.

DH och JL

DH och JL är överlag positiv till planförslaget och tycker att antalet bostäder, lokaler för centrumändamål, cykelbana längs Blommensbergsvägen och utökning av Aspuddens skolas gård är bra.

DH och JL är positiv till förtätning av området med anledning av närheten till kommunikationer och serviceutbud. DH och JL framför önskemål om att stadsradhusen ersätts med flerbostadshus för att åstadkomma bättre marknyttjande. DH och JL skulle helst se en blandning av bostads- och hyresrätter med varierande lägenhetsstandard. DH och JL är positiv till fler lokaler och skulle hellre se flera små än få stora. DH och JL anser även att det finns behov av arbetsplatser och koffice – kontorsplatshotell/kafé samt lokaler för barnverksamhet. DH och JL anser att det bör vara brandväggar på stadsradhusens kortsidor som är vända bort från trappen för att möjliggöra framtida utbyggnad av kvarteret.

DH och JL anser att parkeringstalet bör sänkas och att det istället för privata parkeringsgarage möjliggörs för bilpooler och cyklar. DH och JL anser att gågatan på nedre Erik Segersälls väg bör förlängas hela vägen upp till Blommensbergsvägen samt förses med träd. DH och JL är positiv till cykelbana längs Blommensbergsvägen. DH och JL framför även förslag till fortsättning av cykelbanan genom en hängande cykelbro under Essingeleden vid Blommensbergsskolan, via bergkullen bakom skolans matsal, fortsätta på en mindre bro till Lövholmsvägen och via cykelbro över till Reimersholme för att åstadkomma ett mer gent stråk mellan Aspudden och Gröndal.

DH och JL anser att området bör utvecklas med en arkitektonisk stil som liknar den ursprungliga stadsmiljön i gamla Aspudden snarare än fler punkthus. DH och JL anser att tornuppbyggnader, varierade takhöjder och branta takfall kan användas som åtgärder för att hantera husens upplevda höjd. DH och JL hänvisar till kvarteret Lövsmygen på Hägerstensvägen/Botvidsgatan som en bra referens men med högre bebyggelse. DH och JL anser att variationer i fasaden/burspråk bör användas för att minska upplevelsen av en massiv vägg och hänvisar till kvarteret Kastanjen på Tellusborgsgatan 37 för inspiration. DH och JL är kritiska till att bevara siktlinjer inom området från gaturummen upp mot punkthusen vid Sverkersgatan.

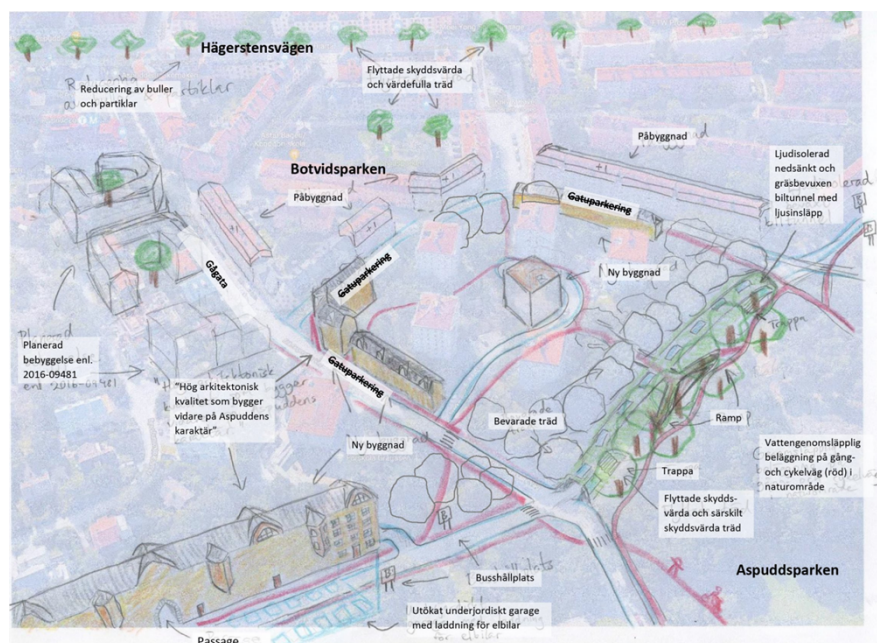
AT

AT är kritisk mot att befintligt gångstråk mellan centrum/t-banan till Aspuddens skola försvinner och anser att planens förslag till ny placering av övergångsstället innebär en försämring utifrån

trafiksäkerheten. AT framför en alternativ lösning som innebär att Erik Segersälls väg breddas och vid behov blir en enkelriktad gata samt att övergångsstället med busshållplats flyttas närmre korsningen där det naturliga gångstråket är. AT önskar att trafiksäkerheten prioriteras och att olika projekt inom området samordnas. AT framför att Erik Segersälls väg fram till Blommensbergsvägen borde gestaltas som gågata eftersom det utgör en viktig koppling.

JR

JR anser att planförslaget tillför bostäder på bekostnad av områdets andra kvaliteter. JR framför förslag till ändringar av planförslaget som innebär lika många nya bostäder samtidigt som områdets karaktär bevaras och naturområden utvecklas. Bilden nedan är en sammanfattning av JR förslag till nya byggnader, nya våningsplan på befintliga byggnader, flytt av skyddsvärda träd, laddinfrastruktur för elbilar, ny dragning av Blommensbergsvägen, reduktion av gatuparkering, utökat garage, samt gågata som expanderar Aspuddens centrum.

JP

JP ställer sig frågande till planerna på att förtäta vid Blommensbergsvägen och Aspuddsparken. JP anser att området är bra som det är och föreslår istället utveckling på de östra delarna av Hägerstensvägen. JP framför också Nybyhovs sluttning som lämpligt för bebyggelse i syfte att länka ihop Liljeholmen, Aspudden och Midsommarkransen.

MC

MC anser att planförslaget har negativ påverkan på områdets befintliga kvaliteter, småstadskaraktären och boendes närhet till grönska, vilket i sin tur påverkar Aspuddens attraktivitet. MC motsätter sig starkt förslaget att förtäta med bebyggelse på Hövdingagatan och menar att platsens befintliga grönska och odlingslådor bidrar till trivselen i området som helhet. MC motsäger sig uppförande av bebyggelse mittemot parken längs Blommensbergsvägen. MC redogör för parkens viktiga funktion och menar att föreslaget riskerar påverka befintliga verksamheter och omgivande natur negativt. MC framför förslaget att istället nyttja platsen för food trucks eller upprusta/utveckla befintlig återvinningsstation. MC är kritisk till förslaget om cykelbana längs Blommensbergsvägen och anser att vägen istället bör trafiksäkras på grund av skolan. MC ifrågasätter fördelarna med föreslagen cykelväg och föreslår istället förbättring av cykelvägen som går via Hägerstensvägen och vidare på pendlarstråket vid Liljeholmen.

Namn saknas

Yttranden refererar till skrivelse i planbeskrivningen och framför att *delområde 1* bör revideras så att hänsyn tas till befintliga värden. Yttranden anser att lamellhusen längs Blommensbergsvägen bör sänkas med två våningar. Yttranden anser även att husvolymen bör förkortas för att undvika intrång på den grönskande höjden som omger Sverkersgatan. Yttranden framhåller att lamellhusen längs Erik Segersälls väg bör ersättas med stadsradhus eller i annat fall sänkas till en höjd som motsvarar övriga stadsradhus längs gatan. Yttranden anser att husvolymen i korsningen bör vara parkområde istället för att bibehålla landskapsbilden. Yttranden framför dessutom vikten av att ny bebyggelsen gestaltas med hänsyn till gaturummet och tidsåldern på angränsande kvarter för att smälta in i omgivningen. Yttranden motsätter sig uppförande av lamellhuset i *delområde 3* eftersom ytan utgör entré till Aspuddsparken samt möjliggör utsikt från förskolan Grågåsen.

Yttranden framför att planen saknar en konsekvensbeskrivning och åtgärder om parkering längs Blommensbergsvägen försvinner. Yttranden framför att planen saknar förslag till hur parkering ska lösas för att möta parkeringsbehovet hos befintliga och nya invånare. Yttranden framhåller också att planen saknar en konsekvensbeskrivning och åtgärder av att återvinningsstationen på Blommensbergsvägen måste utgå eller flyttas.

JF

JF är starkt kritisk till föreslagen förtätning och framhåller att planförslaget bland annat får negativa konsekvenser på befintliga grönområden. JF anser att Aspuddens stadsmiljö blir förstörd när

fler byggnader och människor ska trängas in. JF anser att det borde byggas nya stadsdelar längs med pendeltågslinjerna istället.

ID

ID är starkt kritisk till planförslaget och anser att det kommer att påverka miljön negativt i Aspudden samt få negativ påverkan på djurhållningen inom Aspudsparken. ID framhåller även att boende på Sverkersgatan kommer att behöva leva med den negativa miljöpåverkan som byggarbetsplatsen och planens genomförande innebär, vilket ID anser vara oacceptabelt. ID önskar att staden tänker om och ändrar planerna på att bygga längs Blommensbergsvägen. ID betonar att alla har ett ansvar att värna miljön och gröna platser, samt att den största delen av ansvaret ligger på kommunens tjänstepersoner m.fl. som kommer att ta emot inkomna yttranden.

EL

EL är kritisk till påverkan på träd och grönska och framhåller fågellivet och planförslagets negativa påverkan på det. EL anser inte att någon har bett om nya entréer till Aspudsparken, och framhåller att det fina med parken är att den känns avslappnad och lättillgänglig. EL skriver att det är många i Aspudden som är skrämde av planerna på att förtäta inom området och att även unga som flyttat till Aspudden har gjort det för att det är lugnt utanför stadsdelscentrum med gamla hus och mycket grönska. EL önskar ingen stadskänsla och anser att boende måste få vara med och bestämma avseende ändringar i området. EL lyfter negativ påverkan på djuren inom Aspudsparken. EL framhåller även att föreslagen bebyggelse måste passa in i området och hänvisar till Arkitektupprorets tankar och idéer. EL anser att redovisade fasader inte alls ser ut att putsas i fina färger utan att det blir 70-talsstil som inte passar in i området. EL menar även att föreslagen förtätning av Aspudden kommer att påverka värdet på befintliga bostadsrätter.

MR

MR anser att det är bra att bostäder byggs och är positiv till föreslagen utökning av skolgården tillhörande Aspuddens skola. MR undrar hur trafiksituationen ska lösas med flera stora projekt på gång i Aspudden. MR är kritisk till att dra en större gång- och cykelbana längs Blommensbergsvägen av trafiksäkerhetsskäl. MR uttrycker oro över att för få parkeringsplatser planeras och att boende kommer att behöva åka runt och leta p-plats. MR anser att det vore positivt att satsa på parkeringsplatser med laddstolpar för elbilar. MR framför synpunkter på utformningen av Blommensbergsvägen och skriver att vägen gärna får göras mindre vid skolan men är kritisk till att förlägga en busshållplats i det läget.

KH

KH är negativ till omgivningspåverkan under byggtiden men väldigt positivt inställd till utvecklingen i stort. KH tror att området kan hantera mer bostäder. KH anser att en blandning av hyres- och bostadsrätter är det bästa sättet att stärka integrationen och få många olika typer av människor att flytta till Aspudden.

KH önskar att staden ställer krav på entreprenörer gällande bland annat miljömässiga materialval. KH önskar att möjlighet till laddning av elbilar ska vara möjligt på de parkeringsplatser som finns inom fastigheterna. Gällande den utvändiga gestaltningen av ny bebyggelse hoppas KH att en tidstypisk känsla behålls med respekt för omkringliggande, befintlig bebyggelse. KH hoppas även att de invändiga materialvalen kommer att vara miljömässiga, tidstypiska och med hög kvalitet.

AK

AK är kritisk till pågående förtätning av Aspudden och skriver att stadsbyggnadskontoret har antagit planer för att totalt förtäta allt som gör Aspudden till just Aspudden. AK framhåller att barnfamiljer som väljer att bosätta sig i Aspudden gör det för den charmiga småstadskänslan med mycket natur och stora gröna områden. AK framhåller även bland annat att vi efter pandemin kan konstatera att de flesta önskar ännu mer närhet till natur och grönska. AK har förståelse för att nya bostäder behövs och att Aspudden till viss del behöver förnyas, men är kritisk till påverkan på grönskan, småhusen med mera.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Övergripande frågor

Stadsbyggnadskontoret ser planförslaget och pågående utveckling av Aspudden i stort som en viktig del i att nå stadens bostadsmål, som är framtaget för att kunna möta den stora efterfrågan på bostäder som finns i Stockholmsregionen. Detaljplanen är därmed av stort allmänt intresse. Stadens mål är att skapa förutsättningar för att bygga 140 000 nya bostäder mellan 2010 och 2030. För att lyckas med målet behöver hela Stockholm utvecklas och planering och byggnation pågå i alla stadsdelar.

Aktuellt planförslag överensstämmer väl med översiktsplanens mål och intentioner om Aspudden som ett stadsutvecklingsområde där omfattande kompletteringar föreslås samt utveckling av Erik Segersälls vägs södra delar och Blommensbergsvägen till en stadsgata av lokal karaktär. Huvuddelen av området är även utpekad som lämpligt för en bebyggelseutveckling med

huvudsakligen bostäder i programmet för Aspudden och Midsommarkransen från 2013. Del av planområdet invid Hövdingagatan är inte utpekad för bebyggelse i programmet. Kontoret anser dock att småskalig bostadsbebyggelse i form av stadsradhus är lämpligt att pröva på platsen bland annat då området ligger i ett attraktivt, centralt och kollektivtrafikhärläge samt att det är förenligt med översiktsplanen.

Planförslaget innebär en genomgripande förändring av naturmiljön inom planområdet. Anläggandet av bostäder medför påverkan på naturvärden i form av sprängning, schaktning och fällning av träd. Den avvägning som gjorts är att områdets natur- och rekreationsvärden inte överväger behovet av att tillskapa kollektivtrafikhärläge och servicenära bostäder och stadsmiljö där befintlig infrastruktur kan nyttjas. Ett eventuellt genomförande av planen skapar även nya värden för områdets invånare. Exempel på det är att Blommensbergsvägen ges en ny utformning med förbättrade förutsättningar för cykeltrafik/pendling samt olika trafiksäkerhetshöjande åtgärder, upprustning av entréer till Aspudsparken, breddade gångbanor med mera.

Att bo och verka i en växande stad för med sig konsekvenser, där enskildas boendemiljö behöver vägas mot det allmänna behovet av fler bostäder. Till viss del behöver därför förändringar i boende- och närmiljö tålas. I en detaljplan görs en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen och de olägenheter som detaljplanen för med sig för den enskilda behöver vägas mot den allmänna nytta som planen ger i exempelvis nya bostäder med varierande upplåtelseformer. Kontoret gör bedömningen att planförslaget är i nivå med vad som behöver accepteras i ett förtätningsprojekt i en tät och växande storstadsregion. Planförslagets konsekvenser för närboende utreds under planarbetet och kommer fortsatt att vara en del av den sammanvägda bedömningen mellan allmänna och enskilda intressen.

En justering av Blommensbergsvägen mellan Erik Segersälls väg och Hövdingagatan i enlighet med aktuellt planförslag är en förutsättning för utvecklingen med ny bebyggelse i detaljplanen. Åtgärden innebär en fyrvägs korsning med förbättrad trafiksäkerhet vid korsningen Hövdingagatan – Blommensbergsvägen. Lösningen skapar även bättre förutsättningar för kollektivtrafiken, som genomgående busstrafik. Vid uträkningen av korsningen Blommensbergsvägen – Hövdingagatan har ambitionen varit att minimera intrång i Aspudsparken. En mindre kilformad del av parken påverkas och tas i anspråk. Ytan som berörs bedöms inte ha

några betydande rekreativvärden. Befintlig hästhage tas inte i anspråk. Utifrån ett resonemang om minskade friytor eller försämrade tillgång till park- och grönområden så behöver den faktiska användbarheten vägas in. Kontoret anser att lösningen är lämplig. Kontoret vill även framhålla att lösningen har stöd i gällande stadsplan.

Naturvärden, grönytor och växtlighet

Efter samrådet har framtagna naturvärdesinventering kompletterats med en analys av planförslagets konsekvenser för områdets olika naturtyper/biotoper, naturvårdsarter, skyddsvärda träd med mera. Se stadsbyggnadskontorets ställningstagande till inkomna yttranden från kommunala nämnder, bolag och förvaltningar ovan.

Mot fastigheten Grågåsen 19 planläggs ett område som allmän platsmark, park, där befintlig vegetation och träd avses sparas. Användningsområdet E2 avser endast en mindre yta för teknisk anläggning (elnätsstation) i anslutning till Blommensbergsvägen.

Kontoret instämmer i att gröna miljöer är viktigt i en stadsmiljö och kan ha hälsofrämjande effekter. Inför granskningen kommer underlaget till detaljplanen vid behov att kompletteras med en friyteanalys, se stadsbyggnadskontorets ställningstagande på sid. 25. Kontorets inställning är även att kvartersmark också är en del i stadens gröna miljöer och ett bostadsprojekt innebär sällan att all den gröna karaktären och växtligheten försvinner.

Kulturmiljö, gestaltning, bebyggelsestruktur och volymhantering

För synpunkter som innehåller kritik mot att planförslaget inte tar hänsyn till områdets befintliga karaktär, småskalighet och stadsbild hänvisas till stadsbyggnadskontorets ställningstagande på sid. 24–25.

Efter samrådet har en antikvarisk konsekvensbeskrivning tagits fram. Framtagen antikvarisk konsekvensbeskrivning innehåller en utredning och analys av hur identifierade kulturvärden påverkas och vilka konsekvenserna blir för området vid ett genomförande av aktuellt planförslag. Med konsekvensbeskrivningen som grund avser stadsbyggnadskontoret pröva hur planförslaget kan förbättras ytterligare i sin anpassning till befintliga kulturmiljövärden.

Kontoret vill även framhålla att Stadsbyggnadsnämnden i samband med beslut om att påbörja planarbetet även anförde att ny bebyggelse bör utformas med sadeltak och färgsättas i enlighet med den palett som benämns som "Stockholmsfärger" i byggnadsordningen. I samrådsförslaget har en generell

utformningsbestämmelse förts in som innebär att all ny bebyggelse ska utformas med sadeltak. Inga platta tak medges således.

Kontoret kan konstatera att inkomna yttranden under samrådet innehåller många olika förslag på hur bebyggelsens volym och placering skulle kunna ändras. Kontoret bedömer att höjdsalkan, volymhanteringen och bebyggelsens placering i aktuellt planförslag innebär en lämplig avvägning mellan hur planförslaget förhåller sig till befintlig bebyggelse, värdet av befintliga grönytor, politiskt beslut i samband med planstart, vilken miljö som skapas kring planområdets gaturum med mera. Det finns också en ekonomisk aspekt där en mindre volym kan påverka produktionskostnader och slutligen hyres- och boendekostnader. Kontoret avser dock att utifrån inkomna synpunkter göra en ny bedömning om hur planförslaget kan utvecklas och bättre anpassas till platsens rådande förutsättningar/förhållanden.

Kontoret avser att arbeta vidare med gestaltningen av föreslagen bebyggelse i den fortsatta planprocessen samt att se över utformningsbestämmelserna i plankartan. För att den relativt omfattande bebyggelse som föreslås ska upplevas som attraktiv är det viktigt att bebyggelsens gestaltning utformas med en hög ambitionsnivå genom hela processen fram till ett eventuellt färdigställande.

Trafik och parkering

I den av kommunfullmäktige beslutade cykelplanen från 2013 löper ett av stadens utpekade pendlingsstråk för cykel längs med Blommensbergsvägen. Stråket längs med Blommensbergsvägen är den genaste kopplingen mellan de västligaste delarna av söderort och västerort. Trots avsaknad av cykelinfrastruktur längs med vägen idag bedöms Blommensbergsvägen redan utgöra en stark koppling mellan västra söderort, Bromma samt övriga västerort. Kontoret vill även framhålla att cykelpendlingsstråket inte enbart är tänkt att främja pendlingscyklister, utan även syftar till att skapa goda förutsättningar för att alla möjliga typer av cyklister ska kunna färdas på samma yta utan att hindra varandra, exempelvis barn och unga som rör sig längs stråket för att ta sig till olika målpunkter såsom skolor, idrottshallar och badplats. Eftersom cykelinfrastruktur idag saknas har en inriktning kring stråkets framtida läge och utformning föreslagits inför samrådet, för att planförslagets användningsområde för allmän platsmark, gata, ska kunna säkra genomförbarheten.

Inkomna synpunkter avseende trafiksäkerhet, parkeringsbehov, framtida flöden med mera vidarebefordras till berörd konsult vid

revidering av den trafikutredning som utgör underlag till planförslaget.

Planbeskrivningen förtydligas avseende bland annat parkeringsbehov och p-tal för alla delar av föreslagen bebyggelse. Inför granskningen kommer planbeskrivningen även ses över och vid behov förtydligas avseende placering av busshållplats, cykelvägars placering, gemensamhetsytor med mera i enlighet med framförda synpunkter.

Ljusförhållanden

Ljusförhållanden beskrivs i planbeskrivningen under avsnittet om planförslagets konsekvenser. Den föreslagna bebyggelsens läge i förhållande till befintlig bebyggelse är generellt sett gynnsamt vad gäller påverkan till följd av minskad solljusinstrålning. Planbeskrivningens avsnitt om ljusförhållanden ses över och förtydligas vid behov.

Utformning av allmän plats

Synpunkter på utformningen av allmän platsmark kommer att hanteras inom ramen för pågående och kommande projektering. Under granskningen kommer en reviderad situationsplan att redovisas. Synpunkterna vidarebefordras till respektive berörd förvaltning och/eller byggaktör.

Djurhållning

Inför samrådet har en utredning gjorts med syfte att bedöma risk för olägenheter på grund av lukt eller damm samt risk för spridning av allergener. Djurhållningen/verksamheten inom Aspudsparken kommer enligt utredningen inte att påverka föreslagen bebyggelse. Miljöförvaltningen framhåller i sitt samrådsyttrande att de inte anser att parken skulle vara ett hinder för bebyggelsens placering. För att minimera risken för störningar införs en planbestämmelse för bebyggelsen placerad närmast djurhållningen inom Aspudsparken som innebär att friskluftsintag ska placeras på fasad vänd bort från parken.

Kontoret avser inleda dialog med verksamhetsutövaren inför granskningen. Avsikten är att ett genomförande av aktuellt planförslag ska anpassas på ett sådant sätt att negativ påverkan på djurhållningen minimeras och så att verksamheten säkerställs under byggtiden.

Dagvatten

Synpunkter på framtagna dagvattenutredning, stående vatten och lågpunkt vid Blommensbergsvägen med mera noteras och

vidarebefordras till berörd dagvattenkonsult vid revideringar av framtagna dagvattenutredning för kvartersmark och inför framtagande av ny dagvattenutredning för allmän plats.

Övriga frågor

I plankartan redovisas gränser mellan det som föreslås som allmän platsmark dit allmänheten har tillträde och rätt att vistas, och det som föreslås som privat kvartersmark.

Verksamhetslokaler för centrumändamål möjliggörs i bottenvåning på samtliga föreslagna flerbostadshus. Inom delområde 3, i anslutning till föreslagen platsbildning invid korsningen Blommensbergsvägen – Erik Segersälls väg, ställs krav på anordnande av en verksamhetslokal för centrumändamål.

När det gäller upplåtelseformer är det inte normalt något som styrs i en detaljplan. Hälften av bostäderna avses upplåtas som hyresrätt och hälften som bostadsrätt.

En barnkonsekvensanalys tas fram inför granskningen i enlighet med framförda synpunkter.

Ett antal synpunkter har inkommit som rör frågor som inte regleras inom ramen för aktuell detaljplan. Exempel på det är frågor ett eventuellt framtida nyttjande av privata gårdsutrymmen, utbyggnad och utveckling av service utanför planområdet, föreslagen bebyggelse inom närliggande detaljplaneförslag, laddstolpar för laddning av elbilar med mera. Synpunkterna vidarebefordras till respektive berörd förvaltning och/eller byggaktör.

Eventuella skador som uppstår vid en byggnation, till exempel vid sprängning, ansvarar exploatören eller dess entreprenör för. Bygg- och rivningsarbeten ska enligt plan- och bygglagen planeras och utföras med aktsamhet så att personer och egendom inte skadas och så att minsta möjliga obehag uppstår. Miljöbalken gäller vid arbeten som kan medföra störningar till omgivningen. Av miljöbalken framgår att verksamhetsutövare är skyldiga att skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot olägenhet eller skada.

Stadsbyggnadskontoret noterar inkomna synpunkter och information från boende om avtal gällande nyttjande av parkmark längs Blommensbergsvägen. Aktuella yttranden vidarebefordras även till berörda tjänstepersoner på Exploateringskontoret. Stadsbyggnadskontoret avser att inleda dialog med

Exploateringskontoret för att inför granskningen utreda förutsättningarna gällande de avtal som boende hänvisar till och planförslagets eventuella inverkan på dessa.

Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande

Kontoret konstaterar att samrådet gett många synpunkter som måste tas i beaktande i det fortsatta planarbetet och inför framtagandet av den slutliga detaljplanen.

Stadsbyggnadskontoret ser positivt på ett tillskott av 215 nya bostäder i ett attraktivt, centralt och kollektivtrafikhärläge och att gator utvecklas till trygga och befolkade stadsrum. Detta ger förutsättningar för en mer levande och mångsidig stadsmiljö. Kontoret bedömer det som möjligt att med respekt för Aspuddens befintliga värden skapa nya tillägg av hög kvalitet som del av en ny årsring i Aspudden.

Från de inkomna synpunkterna har intressekonflikter identifierats. Intentionen att bredda det lokala bostadsutbudet, skapa trygga och aktiva stadsrum samt stärka Blommensbergsvägen som stadsgata med goda cykelpendlingsmöjligheter innebär en påverkan på omgivningen. Planförslaget medför intrång i naturmark och andra grönytor, förändringar av befintlig boendemiljö samt påverkan på befintliga kulturmiljövärden. Stadsbyggnadskontoret anser att ett större tillskott av nya bostäder och utvecklade stadskvaliteter i en växande stad är värden som uppväger förändringar i närmiljön.

Stadsbyggnadskontorets bedömning är att de inkomna synpunkterna kan hanteras och till viss del tillmötesgås i det fortsatta arbetet med en översyn av struktur och bearbetning av gestaltning för att anpassa bebyggelsen till befintliga kulturvärden och för att minska förslagens påverkan på naturvärden och ekologiska spridningssamband.

Föreslagna förändringar

Med anledning av de synpunkter som framförts under samrådet kommer följande frågor att studeras vidare:

- Dagvattenhantering.
- Översvämningsrisker och skyfall.
- Markföroreningar.
- Elektromagnetisk strålning.
- Konsekvenser för naturvärden och ekologiska spridningssamband samt möjligheter till anpassningar av planförslaget för att begränsa negativ påverkan.

- Bebyggelsestruktur och volymhantering.
- Gestaltning av ny bebyggelse.
- Planförslagets utformningsbestämmelser.
- Anpassningar till befintliga kulturmiljövärden.
- Planförslagets förenlighet med artskyddsförordningen samt eventuellt behov av en miljökonsekvensbeskrivning.
- Räddningstjänstens framkomlighet till och från planområdet.
- Tillgång till friytor.

Kontoret föreslår följande ändringar:

- Planbestämmelse införs för bebyggelsen placerad närmast djurhållningen inom Aspudsparken som innebär att friskluftsintag ska placeras på fasad vänd bort från parken.

Följande utredningar uppdateras, kompletteras alternativt tas fram:

- Dagvattenutredning för allmän plats.
- Dagvattenutredning för kvartersmark.
- Miljöteknisk markundersökning.
- Antikvarisk konsekvensbeskrivning.
- Konsekvensbeskrivning avseende detaljplanens påverkan på naturvärden.
- Artskyddsutredning.
- Programhandling/systemhandling för allmän plats.
- Barnkonsekvensanalys.

I övrigt kommer redaktionella justeringar och anpassningar ske av plankarta, planbeskrivning och underlag. Stadsbyggnadskontoret bedömer att ovanstående revideringar och vidare utredningsarbete innebär en lämplig avvägning mellan olika intressen.

Pia Ölvebro
planchef

Per Hansson
stadsplanerare